

## Notat

### Sak S 36/12 Økernbygget - lokaliseringsløsninger for KHM

#### *Bakgrunn*

KHMs gruppe for utredning av lokaliseringsmuligheter i Økernbygget avga sin rapport 13. november 2012. Rapporten fremlegges herved styret. Rapporten er supplert med en rekke vedlegg som på ulikt vis dokumenterer de ulike arealberegninger, kravspesifikasjoner og funksjonsvurderinger som hovedrapportens konklusjoner bygger på.

KHM-ledelsens premisser for arbeidet fremgår av utredningsgruppens mandat. I tillegg til utredning av lokaliseringsmuligheter for magasiner og gjenstandsbehandling var det en viktig forutsetning i mandatet at Økernbygget skulle fremstå som et "blandet miljø", der det også kunne gis plass til forskningsmessige aktiviteter.

Et bredt utvalg av interne brukere fra de berørte seksjoner har deltatt i utredningsarbeidet. Utredningsgruppen har også hatt bistand fra Teknisk avdeling (TA) sentralt ved UiO og fra TAs eksternt engasjerte arkitekt. Rapporten er ført i pennen av utvalgslederen, seniorrådgiver Per. B. Rekdal. Mye av underlagsdokumentasjonen er utarbeidet av prosjektleder Kirsten Bjørndal. Det er enighet blant gruppens medlemmer om hovedlinjene i rapportens premisser og konklusjoner, mens nyanseforskjeller i vurderingen av enkeltspørsmål fremgår av rapportens 12 vedlegg. Disse vil følge rapporten som underlagsdokumenter i de videre prosessene mot TA og utleier m.v. Utvalgslederen har hatt løpende avklaringsmøter med KHM-ledelsen underveis i prosessen. Det har også vært orientert om saken i et eget allmøte for KHMs tilsatte.

#### *Utredningsgruppens avveininger*

I tråd med mandatet har utredningsgruppen vurdert Økernbyggets muligheter både med utgangspunkt i eksisterende arealramme og med forutsetning om utvidelse av leiearealet i det såkalte "kontorbyggets" 2. etg. Det er også foretatt avveininger rundt et evt. sambruk mellom KHM og NHM i bygget, bl.a. gjennom "omforent" bruk av snarlig ledige ekstralokaler i lagerbyggets underetasje. Gruppen har også skilt mellom en løsning innenfor eksisterende bygningsmessige rammer (men med utvidelse av leiearealet), og en løsning som innebærer påbygning av 2-4 etasjer i lagerbygget. Gårdeier ønsker en slik påbygning, og NHM synes å være interessert i å løse sine magasinbehov frem til nytt museums-/magasinbygg er på plass på Tøyen gjennom disse ekstraetasjer. Fra UiOs side forutsetter imidlertid en slik utbygging at KHM kan se seg tjent med en permanent løsning av sine magasinbehov gjennom overtagelse av nevnte ekstraetasjer fra NHM etter at deres (presumptive) tilbakeflytting til Tøyen er gjennomført. Som det fremgår av rapporten, vil en slik utbygging kunne innebære betydelige ulemper for KHM.

Alle løsninger - også de som baserer seg på uendret eller moderat utvidede arealrammer - forutsetter ombyggingsarbeid, inventarinvesteringer og interne omflyttinger. Det må også for de minst omfattende løsningene påregnes en prosjekterings- og byggeperiode på opp til 2 år.

Leiekontraktene for nåværende leiearealer løper frem til 2025. Velger KHM en løsning innenfor eksisterende arealramme, men med tillegg av de ønskede ekstra leiearealer, vil det kunne etableres magasinløsninger som dekker den antatte gjenstandstilveksten frem til leiekontraktens utløp. Dette forutsetter imidlertid at det kan etableres erstatningslokaler for

steinmaterialet i Sørengamagasinet og at enkelte mindre deler av samlingen beholder Tullinløkka/Historisk museum som sted for videre magasinering (mynt, medaljer og ordener, papirgjenstander/arkiv). Lykkes en å komme til enighet med NHM om et fornuftig sambruk av de nye tilgjengelige leiearealene i lagerbyggets underetasje, vil det også kunne være muligheter for lokalisering av tre- og båtkonserveringen som i dag er lokalisert i Sørenga-bygget (hvor utleier har varslet at utflytting vil måtte skje i løpet av 1-2 år). Dette igjen forutsetter imidlertid at det kan etableres en ny felles magasinløsning i et nytt leielokale hvor både KHM og NHM kan lagre sitt steinmateriale.

*Styrende premisser - nødvendige avklaringer fra UiO sentralt og Teknisk avdeling*

Utredningsgruppens rapport er forelagt Teknisk avdeling som underlag for det videre utredningsarbeid. Det er imidlertid presisert at KHMs offisielle posisjoner i saken først vil kunne være på plass når utredningsgruppens rapport er behandlet i KHMs styre. KHM har de siste uker hatt flere samtaler med Teknisk direktør. Det har i tillegg vært avholdt møte i den sentrale styringsgruppen for KHM-nybygg (se møtereferat under orienteringssak d) samt gjennomført en befaring på Økern med deltagelse av prorektor, assisterende universitetsdirektør, NHM-direktøren og KHM-avdelingsdirektør m.fl. Samlet sett vil signalene fra disse møtene kunne oppsummeres slik:

- A. Teknisk avdeling har gitt tydelige signaler om at en er beredt til å inngå leieavtale for aktuelle tilleggslokaler i kontorbyggets 2. etasje (netto ca. 800 m<sup>2</sup>). Finansiering for dette er allerede på plass gjennom langtidsbudsjetteringen av leieutgiftene i det nå oppgitte Gydas vei-alternativet.
- B. Teknisk direktør har fremført kritiske merknader til løsningen med påbygg av ekstraetasjer i Økernbygget, og - som følge av dette - til videre leie av Økernbygget utover 2025. TA-direktørens alternative løsning for perioden etter 2025 kan synes å være et UiO-eid nybygg for NHMs og KHMs langsiktige magasinbehov, altså et bygg som er prosjektert fra bunnen av med basis i museenes funksjonelle, tekniske og arealmessige behov. Det foreligger foreløpig ingen formell beslutning om dette i UiO-systemet, men TA-direktørens signaler indikerer klart at det mest realistiske for KHM i nåværende situasjon sannsynligvis vil være å orientere seg mot en løsning på mellomlang sikt, altså i perioden frem til 2025-30.
- C. TA/UiO-ledelsen synes beredt til å ta på seg rollen som "mediator" mellom KHMs og NHMs interesser i Økernbygget (se over), og på grunnlag av omforente løsninger og i samarbeid med utleier, å igangsette arbeid med planlegging og prosjektering av de nye lokaliseringsmodellene for Økernbygget.

*Forslag til lokaliseringsmodeller i Økernbygget for KHM - løsninger på mellomlang sikt*

Med basis i utredningsgruppens forslag og med utgangspunkt i ovennevnte premisser foreslås følgende lokaliseringsløsninger for KHM i Økernbygget:

- A) Med leieutvidelse i kontorbygget som forutsetning (ca. 800 m<sup>2</sup> netto):

Følgende funksjoner lokaliseres i Økernbygget:

- Alle nåværende magasiner, unntatt det som nå oppbevares på Sørenga (se B nedenfor) og magasinene for mynt, medaljer, ordener og papirgjenstander/arkiv som beholder sin lokalisering i bygningene ved Tullinløkka.

- Nye magasiner/rom for metallgjenstander (tørrmagasin 350 m<sup>2</sup>), naturvitenskapelig materiale (80 m<sup>2</sup>) og kjøling (25 m<sup>2</sup>).
- Gjenstandsmottak for arkeologisk materiale.
- Arkeologisk og etnografisk konservering.
- De delene av Dokumentasjonsseksjonen som arbeider med gjenstandsmaterialet.
- REVITA-revisjonslinjer.
- Fornminneseksjonens større utgravningsprosjekter.
- Arbeidsplasser for mindre og mellomstore forskningsprosjekter.
- Kontorarbeidsplasser for fagpersonalet som arbeider i Økernbygget (som lokaliseres i 2. etg. i kontorbygget)

B) Med omforente løsninger mellom KHM og NHM for bruk av nye leielokaler i lagerbyggets underetasje (ca. 600 m<sup>2</sup>):

Følgende funksjoner kan lokaliseres i lagerbyggets underetasje ved omforent løsning:

- Trekonservering - båtkonserveringen som i dag foregår på Sørenga.
- Kjøle- og fryserom samt frysetørrer. Generelle lagerlokaler for museet

Løsninger for båt-/trekonserveringen har høyest prioritet. Konsekvenser av A+B  
Skal løsningene skissert under A+B kunne realiseres forutsetter dette:

- Det inngås leieavtale i et nytt bygg for felles magasinering av KHMs og NHMs steinmateriale. For KHMs del gjelder dette steinsamlingen i Sørengabygget; for NHM hovedsakelig materiale fra den geologiske samlingen.
- Magasinene for mynt, medaljer, ordener og papirgjenstander/arkiv beholder sin lokalisering i bygningene ved Tullinløkka.
- Lab. for malerikonservering beholder sin nåværende lokalisering.
- Ombyggingsbehovet som vil følge av den nye arealløsningen må kunne gjennomføres av utleier innen rammen av foreliggende eller nyforhandlet leieavtale, og finansiering av nødvendig utstyrskjøp må løses gjennom avsetning over UiO-budsjettet.
- Løsningene må også være akseptable for NHM - på kort, mellomlang og lang sikt.

*Strategiske implikasjoner*

Helheten av forutsetninger og grep som er skissert i det ovennevnte peker hen mot Økern som en ikke-permanent løsningsmodell for KHMs fremtidige magasinbehov. De strategiske implikasjonene av dette vil altså være at Økernbygget kun blir en løsning på mellomlang sikt. Et valg om å gjennomføre den aktuelle påbyggingen av ekstraetasjer i Økernbygget vil på den annen side langt på vei forsegle Økerns skjebne som et "permanent tredje bygg" for KHM. De endelige beslutninger her vil måtte fattes av UiO (og KD) i et nært samspill med de to museene ut fra en helhetlig avveining av de ulike behov, hensyn og finansieringsmuligheter som måtte foreligge.

På lang sikt vil det fra KHMs side kunne være en strategisk viktig løsning med samlokalisering av alle museale funksjoner på Tullinløkka, dvs. alle de funksjoner som det

ikke vil være fornuftig å lokalisere på Bygdøy eller i et evt. nytt felles magasinbygg for KHM og NHM.

Det er museumsdirektørens samlede vurdering at en ikke er avhengig av endelig avklaring på disse spørsmål for at en i dag kan fatte beslutning om fornuftige, realiserbare løsninger for Økernbygget på mellomlang sikt.

Forslag til vedtak:

*Styret gir sin tilslutning til fremlagte forslag til lokaliseringsløsninger for Økernbygget, slik disse er skissert i rapporten fra KHMs interne utredningsgruppe og videre presisert i museumsdirektørens saksnotat. UiO bes om å iverksette nødvendig oppfølging gjennom avtaler om leieutvidelse samt oppstart av planarbeid for ombygging og funksjonsendring i bygget. UiO/TA bes om å bidra til at gode og omforente løsninger mellom KHM og NHM for byggets arealbruk kan etableres.*

RW/KNI, 04.12.12

## Rapport fra GRUPPE FOR UTREDNING AV LOKALISERINGSMULIGHETER FOR KHM I UiOs LEIELOKALER PÅ ØKERN

### Gruppens oppgave

#### Medlemmer av gruppen har vært:

Per Rekdal (leder)  
Kirsten Bjørndal (dokumentasjon/utredning)  
Ingrid Landmark (Arkeologisk seksjon)  
Tone C. Karlgård (UPS) – erstattet av Tone Wang  
Øivind Fuglerud (Etnografisk seksjon)  
Margrete Figenschou Simonsen (Fornminneseksjonen)  
Anne Sommer-Larsen (Konserveringsseksjonen)  
Susan Matland (Dokumentasjonsseksjonen)  
Jan S. Jensen (administrasjonen)  
Elin C. Storbekk (ledende verneombud).

Gruppen har fått bistand fra Teknisk avdeling v. Geir Ove Solheim og TAs eksterne arkitekt Kristin Kielland Bauck. Utredningsgruppen v/gruppeleder rapporterte til KHM's ledelse via avdelingsdirektør Karsten Aase-Nilsen. Gruppen skulle opprinnelig avgi sin innstilling innen 30. juni 2012. Dette ble utsatt til 1. november 2012.

Gruppens oppgave er å angi *muligheter*, ikke komplette løsninger. Arbeidet med å utrede de detaljerte, konkrete løsningene kommer etterpå. Det kan innebære at elementer i de alternativene som beskrives i denne rapporten kan bli flyttet rundt på eller bli løst annerledes.

Rapporten er derfor ment å være konkret nok til å gjengi hovedløsninger, generell nok til ikke å binde til svært spesifikke fremtidsløsninger, og kort nok til å bli lest og forstått. Rapporten er supplert med en rekke vedlegg som har en langt større detaljeringsgrad. Noen av vedleggene er utredninger, andre er redegjørelser for behov sett fra en seksjons eller funksjons synspunkt. Ingen av vedleggene taler på vegne av hele gruppen og det er heller ikke nødvendigvis enighet i gruppen om alt som står i dem. Men sammen med de muntlige bidragene på møtene, er de grunnlaget for gruppens arbeid og rapport, og de vil ikke minst være grunnlaget for det videre arbeidet.

Økern-arealene gir nye muligheter, men stiller KHM overfor en del strategiske dilemmaer. Noen av disse dilemmaene er også UiOs, for selv om UiO har behov for å holde leiekostnader og andre utgifter forbundet med universitetsmuseenes behov på et rimelig nivå, vil det langsiktige utbyttet av UiOs investeringer i Økernbygget tilsi at «jobben blir fullført». Dette gjelder særlig når også NHM er kommet inn som bruker, riktignok med et tidsperspektiv som er ment å være midlertidig, men kan gå over flere tiår.

Mandatet identifiserer tre elementer som i større eller mindre grad skal finne sin optimale løsning på Økern. Det er

- magasiner
- funksjoner som er knyttet til gjenstandsbehandling
- arbeidsplasser som også inkluderer forskere

Vår utredning viser at ikke alt mandatet spesifiserer kan inkluderes, selv når en tar med en ny 2. etasje. Det må velges mellom alternativer.

Før en går løs på alternativene: kort om bygningen.

## «Økernbygget»

I vedlegg 2 (Bygningen Kabelgata 34) redegjøres for bygningenes tilstand, hvilke problemer en har hatt og mulige bruksmåter.

«Økern» betyr mer presist Kabelgata 34. Det er et bygningskompleks bestående av en fem etasjers kontorbygning, en mellombygning på to etasjer og en lagerbygning på to etasjer (alle medregnet u-etasje). På u- og 1. etasje-nivå er de bundet sammen som om de skulle vært én bygning. Kontorbygningens fasade står på «gul liste», dvs. at den er verneverdig. Komplekset kalles i mandatet «Økernbygget».

En bør ha i mente at en ombygd u- og 1. etasje sannsynligvis blir ledige for den bruken de er tenkt å ha ca. to år etter at en kommer i gang med planprosess og ombygging.

Andre etasjen i kontorbygget kan imidlertid bli innredet til å fungere tidligere. Det er vanskelig å forutsi på det nåværende stadiet hvorvidt eller i hvor stor grad 2. etasjen vil måtte brukes som reserveareal for funksjoner som berøres av de nødvendige ombyggingene i u-etasje og 1. etasje.

Gårdeier ønsker å bygge 4 etasjer på lagerbygningen: 2 for lagerbruk og 2 for kontorbruk. Dette ligger eventuelt lenger ut i tid og kan ha store negative konsekvenser for bruken av de arealene vi disponerer i byggeperioden, men kan muligens øke de arealene KHM kan komme til å disponere i fremtiden.

## Magasinproblematikk

La det først nevnes at Dokumentasjonsseksjonen foreslår at museets arkiv forblir på Tullinløkka og sees i sammenheng med KHMs administrasjon og bibliotek (vedlegg 3). Konservering på sin side foreslår at papir-gjenstander sees i sammenheng med arkiv og oppbevares på Tullinløkka. Arkeologisk seksjon foreslår at magasiner for den numismatiske samlingen (der f.eks. mange gjenstander er av papir), inkludert ordener og medaljer, forblir samlet på Tullinløkka (vedlegg 4). Dette kan tilsammen skape rasjonelle samfunksjoner, og er av en art og størrelse som kan rommes på Tullinløkka. Samtidig vil en slik løsning frigjøre noe plass på Økern som var satt av til ordener og medaljer.

Så til Økern.

Økern-satsingen startet med å skulle midlertidig- langsiktig del-løse problemet med utilstrekkelige magasinarealer.

Samtidig ble det satt av plass til REVITA-prosjektet, som har gjennomført en nødvendig digitalisering og revisjon av den etnografiske samlingen. Selve prosjektet avsluttes ved utgangen av 2012, men det vil alltid være behov for plass til en revisjonsprosess. Plassen den trenger kan imidlertid reduseres betydelig i forhold til hva den nå bruker. Verdt å merke seg er at en konsekvens av at utbyggingen av Tullinløkka – og dermed rehabiliteringen av Historisk museum – sannsynligvis vil ligge nokså langt ut i tid, kan være at magasinerte og utstilte gjenstander i Historisk museum kan flyttes til Økern over tid, og i en ombygingsperiode på Økern kan revisjon muligens gjøres i Historisk museum.

Det er utarbeidet flere notater om magasiner og særlig om deres kapasitet, fordi dette spørsmålet er så viktig for vurderingen av fremtidige muligheter. Kapasitetsberegninger for et svært mangfoldig gjenstandsmateriale er kompliserte og notatene legger alle vekt på noe usikkerhet.

Vedlegg 5 tar for seg etnografiske magasiner, vedlegg 6 arkeologiske, og vedlegg 7 «Magasiner på Økern» er en helhetsvurdering.

I notatet «Magasiner på Økern» (versjon 01.11.12) konkluderes med at «Det er noe usikkert hvor mye magasinareal KHM har behov for i et 20 års perspektiv dels på grunn av tilveksten og dels på grunn av usikkerheten om hvordan de arkeologiske samlingene kan magasineres i de ledige magasinarealer. Det er imidlertid klart at det er behov for et magasin på 350 m<sup>2</sup> med tørt klima til metallgjenstander og et magasin på 80 m<sup>2</sup> og et kjølerom på 25 m<sup>2</sup> til naturvitenskapelig materiale. Hvis Sørenga magasinet skal flyttes til Økern er det behov for 1.050m<sup>2</sup> magasin og ca 400 m<sup>2</sup> til trekonservering i underetasjen. Bemalt tre vil ikke få like bra magasineringsforhold som i dag og det vil sannsynligvis ikke være plass til de utstilte gjenstandene. Det arkeologiske storgjenstandsmagasin må ommøbleres hvis det skal dekke tilveksten i 20 år og magasineringsforholdene vil på slutten av perioden ikke være ideelle.»

Spesielt verdt å merke seg er at det pr. i dag er et udekket behov for å etablere et tørr-magasin på 350 m<sup>2</sup> og et magasin på 80 m<sup>2</sup> og et kjølerom på 25 m<sup>2</sup> til naturvitenskapelig materiale – til sammen ca. 450 m<sup>2</sup>.

Videre er det verdt å merke seg at en eventuell flytting av gjenstandene fra Sørenga vil samlet kreve ca. 1.050 m<sup>2</sup> som må ligge i underetasjen på grunn av vekten.

Både KHM og NHM har et stort behov for arealer på grunnplan der tunge gjenstander kan magasineres. Underetasjen i Økern-komplekset kan ikke dekke behovet til både KHM og NHM.

NHM har pr. i dag magasiner, kontor, verksteder etc. i den delen av 1. etasje som KHM ikke disponerer. Dessuten foreligger stort sett klare planer for en NHM-disponering av hele den delen av etasjen som KHM i dag ikke disponerer. Disse er ment å overtas av NHM straks nåværende leietaker er ute.

I teorien er NHMs behov på Økern midlertidige fordi deres magasinbehov er planlagt dekket gjennom utbygging på Tøyen. NHMs byggeplaner er imidlertid svært gamle og NHMs bruk av Økern kan strekke seg mange tiår ut fremtiden. Et alternativ for KHM kan likevel være å satse på at NHM innen 20 år flytter ut av Økernbygget og at deres arealer da kan brukes av KHM. Det vil gi tilstrekkelig ekspansjonsplass for KHM, inkludert plass til de tunge gjenstandene som nå er på Sørenga. Et uløst problem vil imidlertid være hvor en skal gjøre av materialet på Sørenga inntil NHM flytter ut.

Hvis NHM heller ikke finner plass for alle sine tunge gjenstander i Økernbyggets underetasje kan det være tenkelig at KHM og NHM i fellesskap kan finne en annen løsning for sitt steinmagasineringsbehov et annet sted enn på Økern og dermed gi mer komplette løsninger for de tunge materialene som trenger mer avanserte lagringsforhold enn stein.

Til slutt er det ikke minst verdt å merke seg at de tre vedleggene om magasiner beskriver en situasjon der en gjør en stor innsats for å maksimalisere utnyttelsesgraden i magasinene, men der utstilte gjenstander sannsynligvis likevel ikke kan få plass, og det er usikkerhet om det er tilstrekkelig kapasitet for hele den 20-årsperioden denne gruppens mandat ber om en vurdering av. I forhold til de investeringer som gjøres på Økern, er 20 år svært kort tid.

I vedlegg 12 «Alternativ utnyttelse av leiearealet på Økern» drøftes en løsning der KHMs leiearealer i underetasje og 1. etasje i sin helhet brukes til magasiner og magasinenes servicebehov. Dette alternativet forutsetter at hverken arkeologisk eller etnografisk konservering blir plassert på Økern, og vil naturligvis også forutsette at disse finner sine løsninger andre steder. Alternativet kan has i mente for eventuelle revurderinger av bruken av Økern.

## Økern og funksjoner som er knyttet til gjenstandsbehandling

Hoveddelen av gruppens arbeid er gått med til å få til mandatets hovedforutsetning om at «Økernbyggets hovedfunksjon kan defineres som et sted der museumsgjenstander oppbevares og der de funksjoner som har som oppgave å arbeide direkte med gjenstandene også bør finnes.»

Mer spesifikt bes det i mandatet om at det på Økern

- etableres gjenstandsmottak også for arkeologisk materiale der Fornminne og arkeologisk konservering spiller en vesentlig rolle
- at hele Konserveringsseksjonen samles der
- at de delene av Dokumentasjonsseksjonen som arbeider med gjenstandsmateriale lokaliseres der
- at revisjon skal ha sin plass
- at de ovennevnte inngår i et system som leder frem til magasinerings
- og at det etableres kontorarbeidsplasser for fagpersonalet som arbeider med ovenstående funksjoner

Fornminnes nærvær på Økern (se vedlegg 9) vil sikre en samfunksjon mellom Fornminne og arkeologisk konservering knyttet til mottak, og en tilsvarende relasjon mellom Fornminne og overgangen til magasin. Samfunksjonaliteten mellom Fornminne, arkeologisk konservering, fotodokumentasjon, revisjon og magasinerings representerer en varig helhetsløsning. En etablerer en samfunksjonslinje fra gjenstandsmottak til magasin.

Imidlertid konkluderte gruppen med at det vanskelig lar seg gjøre å plassere annet enn etnografisk og arkeologisk konservering på Økern (se vedlegg 10), dersom også de andre behovene nevnt i mandatet skal tilgodeses. Dette gjelder også når 2. etasjen inkluderes i tilgjengelig areal.

Gjennom en prosess der en sammenholdt rombehov med plantegninger over leiearealene, kom gruppen frem til en samforent løsning for de ovennevnte funksjonene. Vedlegg 8 viser resultatet av vår høyt-tenkning om mulige plasseringer av funksjoner i de arealene vi disponerer i u- og 1. og 2. etasje.

Å ha fått «på plass» disse funksjonene er et stort steg fremover i en funksjonell og langsiktig bruk av Økern for KHM.

Imidlertid er det et stort problem at trekonservering som i dag befinner seg på Sørenga, ikke innenfor nåværende rammer får plass på Økern. Trekonserveringslaboratoriet innbefatter så tunge installasjoner at det må stå på bakkeplan. Et frysetøringsanlegg til bruk i trekonservering er bestilt og leveres i januar 2013, men kan altså ikke brukes i de lokalitetene trematerialene oppbevares i. Det sier seg selv at dette ikke er en ønskelig fremtidssituasjon.

En samforent løsning med NHM, der KHM får tilgang til ca. 500 m<sup>2</sup> ekstra i underetasjen, kan sikre at de investeringer i utstyr som er gjort blir brukt optimalt, og øke den fremtidsrettede samfunksjonalitet for gjenstandsbehandling som Økern er ment å fylle.

## Økern som mangfoldig arbeidsplass og konsekvenser av ulike valg

Mandatets tredje punkt om at «det viktig å sikre at både teknisk-administrativt og vitenskapelig personale, permanent eller midlertidig, kan ha sine arbeidsplasser i bygget», med tillegget om å «undersøke

- Mulighetene for lokalisering av et nytt Senter for fremragende forskning (SFF) i Økernbygget.
- Mulighetene for lokalisering av større eksternt finansierte forskningsprosjekter og større, flerårige utgravningsprosjekter under KHM's Fornminneseksjon.



- Mulighetene for etablering av fysiske rammebetingelser for utprøvende formeksperimenter, jobbing med nye utstillingskonsepter, studentprosjekter m.v.»

Forskerarbeidsplassene må nødvendigvis finne sin plass i 2. etasje. Imidlertid er det heller ikke plass i 1. etasje til kontorarbeidsplasser for alle som arbeider med funksjonene nevnt i kapitlet ovenfor. Derfor må Fornminne også ha arbeidsplasser i 2. etasje, se vedlegg 9 som beskriver Fornminnes behov.

Sammenholder en dette med vedlegg 11, som beskriver det eventuelle SFF'et ViS' rombehov, fremgår det klart at ViS eventuelt vil fylle hele 2. etasjen og mer til over tid (her kan en sammenligne med vedlegg 8 som bl.a. viser ulike måter å bruke 2. etasjen på).

Det er altså ikke mulig å lokalisere større, flerårige utgravningsprosjekter under KHM's Fornminneseksjon og ViS samtidig på Økern.

Derimot kan Fornminnes større, flerårige utgravningsprosjekter kombineres med eksternt finansierte forskningsprosjekter som ikke er for store.

Siden Fornminnes behov varierer gjennom året og fra år til år, kan en tenke seg at antall Fornminne-arbeidsplasser og forskerarbeidsplasser står i et fleksibelt forhold til hverandre.

Vedlegg 12 «Alternativ utnyttelse av leiearealet på Økern» diskuterer arealbehov og alternative muligheter for funksjonskombinasjoner. Hovedutgangspunktet er at hvis de kontorarbeidsplassene som er tenkt å være i 1. etasje (se vedlegg 8, plantegning 1. etasje) flyttes opp til 2. etasje, vil det gi rom for det hardt tiltrengte tørr- og naturvitenskapelige magasinet på til sammen 450 m<sup>2</sup>. Da vil det imidlertid ikke være plass til større forskningsprosjekter i 2. etasje. Derimot kan det være plass til et begrenset antall forskerarbeidsplasser knyttet til små prosjekter.

Her er imidlertid flere tenkelige kombinasjonsmuligheter. Et rom for utprøvende formeksperimenter kan f.eks. gå inn i en romfordelingsvariant.

Et springende punkt blir hvordan man ser det vitenskapelige nærværet. Tenker en på større forskningsprosjekter, binder en seg til å bruke en svært stor del av 2. etasjen. Tenker en i stedet forskerarbeidsplasser knyttet til små prosjekter, vil behovet være mindre og åpner for realisering av andre muligheter i tillegg. Man kan også se motsatt på det: hvis Fornminnes behov i fremtiden blir mindre, kan flere forskerarbeidsplasser plasseres på Økern.

Forskningsprosjekter som vil egne seg spesielt for arbeidsplasser på Økern kan f.eks. være knyttet til studier av gjenstander/gjenstandsgrupper som er magasinert på Økern, tverrfaglige studier knyttet til bevaringsproblematikk, og eksperimentelle studier av forholdet gjenstand/formidling/utstilling. Økern kan også egne seg som et temporært fordypningssted for forskere.

## **Økern og fremtidige KHM-muligheter**

Som nevnt disponerer NHM i dag de arealene KHM ikke bruker i 1. etasje. Straks nåværende leietaker i u-etasjen flytter ut, er det lagt planer for NHM's overtagelse av hele det arealet KHM ikke leier i u-etasjen.

Bygningskomplekset på Økern pr. i dag kan ikke tilfredsstillende magasinbehovet til KHM og NHM samtidig. Riktignok har NHM planer om å bygge magasiner på Tøyen, og deres bruk av Økern er derfor ment å være midlertidig, med mulighet for at KHM da overtar deres lokaler på Økern. Men NHM's byggeplaner går langt tilbake i tid og det kan gå mange tiår før de realiseres. Et alternativ for KHM kan likevel være å satse på at NHM innen 20 år flytter ut av Økernbygget. Det vil gi tilstrekkelig ekspansjonsplass for KHM, inkludert plass til de tunge gjenstandene som nå er på

Sørenga. Et uløst problem vil imidlertid være hvor en skal gjøre av materialet på Sørenga inntil NHM flytter ut.

Hvis NHM heller ikke finner plass for alle sine tunge gjenstander i Økernbyggets underetasje, *kan* det være tenkelig at KHM og NHM i fellesskap kan finne en løsning for sitt steinmagasineringsbehov et annet sted enn på Økern og dermed gi mer komplette løsninger på Økern for de tunge materialene som trenger mer avanserte lagringsforhold enn stein. Dette *kunne* igjen føre til at KHM i samforstand med NHM kan disponere de 500 m<sup>2</sup> ekstra i underetasjen som skal til for å få plass til trekonservering.

Gårdeier ønsker en påbygging av 4 etasjer over lagerbygningssdelen. To magasinetasjer og to kontoretasjer. NHM ønsker et slikt påbygg, mens TA antyder at dette eventuelt da må skje som et samarbeidsprosjekt mellom KHM og NHM. En utbygging av nye etasjer vil medføre store ulemper for KHM, men kan likevel samtidig gi en mer langsiktig løsning på en større del av KHM's magasinbehov enn hva som nå er tilfellet.

Uansett er det maktpåliggende at KHM kommer på banen som part i saken, bl.a. med sikte på å avklare på hvilken måte en eventuell påbygning er tenkt å skje og veie fordeler og ulemper, muligheter og umuligheter, mot hverandre.

## Hovedpunkter

### Vedlikehold

KHM har erfart at vedlikehold innenfor nåværende arealer følges opp på en lite tilfredsstillende måte. Dette skyldes i stor grad at bygningskomplekset aldri har vært totalrenovert og stadig rommer mange gamle installasjoner. Dette er ikke akseptabelt for lokaler som skal ivareta bevaringen av nasjonale skatter. En forutsetning for at KHM bør satse på en økning av leiearealene og bruk av Økern over lang tid, er at bygningen bygges opp til den standard som er nødvendig for magasiner, laboratorier/verksteder og ulike spesialrom, og at nødvendig vedlikehold følges opp raskt og riktig.

### Samling av funksjoner for gjenstandsbehandling

Gruppen har utarbeidet skisser som viser at på Økern er mulig

- å etablere gjenstandsmottak også for arkeologisk materiale der Fornminne og arkeologisk konservering spiller en vesentlig rolle
- å finne plass for arkeologisk og etnografisk konservering
- at de delene av Dokumentasjonsseksjonen som arbeider med gjenstandsmateriale lokaliseres der
- at revisjon skal ha sin plass
- at de ovennevnte inngår i et system som leder frem til magasinering
- og at det etableres kontorarbeidsplasser for fagpersonalet som arbeider med ovenstående funksjoner

### Nødvendig å leie 2. etasje

En løsning som ivaretar ønsket om at Økern skal romme de funksjonene som er knyttet til gjenstandsbehandling, forutsetter flere kontorarbeidsplasser enn det er plass til i nåværende leieareal. Skal også forskerarbeidsplasser etableres på Økern, er behovet for mer plass enda større. KHM må be om at UiO/TA derfor leier 2. etasje i kontorbygget.

### Nødvendig å velge mellom funksjoner

En kan ikke både få lokalisert et nødvendig nytt tørr- og naturvitenskapelig magasin på Økern i tillegg til arbeidsplasser for *større* forskningsprosjekter. Det må prioriteres mellom funksjoner.

## Magasinarealer

Totalt sett gir ikke nåværende arealer plass til alle gjenstandene i magasinene. For de fleste gjenstandsgrupper kan det skapes plass gjennom å maksimere magasinutnyttelsen. For gjenstandene lagret på Sørenga er det ikke plass. Noen spesialmagasiner får ikke plass uten at annet velges bort. Å løse KHM's magasinproblemer så langt som mulig og i et rommelig tidsperspektiv er av den største betydning. Det dreier seg om en langsiktig ivaretagelse av en kulturarv som UiO like så vel som KHM har ansvar for.

KHM har et spesielt stort behov for magasinarealer for tunge gjenstander på bakkeplan. Et trykkeri leier nå det arealet på ca 600 m<sup>2</sup> som ligger rett innenfor det KHM disponerer og KHM kan forsøke å oppnå å overta dette arealet. Da kunne tregjenstander fra Sørenga-magasinet bli ivarettatt, men ikke stein. Siden KHM og NHM har begge behov for store magasinarealer på grunnplan og Økernkomplekset kan ikke fylle begge behov samtidig, *kan* det være tenkelig at KHM og NHM i fellesskap kan finne en løsning for sitt steinmagasineringsbehov et annet sted enn på Økern og dermed gi mer komplette løsninger på Økern for de tunge materialene som trenger mer avanserte lagringsforhold enn stein. Dette *kunne* igjen føre til at KHM i samforstand med NHM kan disponere de arealer ekstra i underetasjen som skal til for å få plass til trekonservering og andre nødvendige magasinarealer.

### Påbygg av etasjer eller vente på at NHM flytter ut fra Økern

Gårdeier ønsker å bygge på to etasjer for magasinbruk for NHM og KHM. Et eventuelt påbygg må ikke oppføres uten at en på forhånd har avklart hvordan og hvorvidt dette kan gjøres med minimal risiko for museets gjenstander og avveid hvorvidt påbygg skal oppføres sett i forhold til risiko og i forhold til nytte.

Samtidig er det mulig at et påbygg kan løse en større del av KHM's magasinproblemer og i et lengre perspektiv. Dette må imidlertid veies mot at NHM har planer om å bygge magasiner på Tøyen, og deres bruk av Økern er derfor ment å være midlertidig, med mulighet for at KHM da overtar deres lokaler på Økern. Men NHM's byggeplaner går langt tilbake i tid og det kan gå mange tiår før de realiseres. Et alternativ for KHM kan likevel være å satse på at NHM innen 20 år flytter ut av Økernbygget. Det vil gi tilstrekkelig ekspansjonsplass for KHM, inkludert plass til de tunge gjenstandene som nå er på Sørenga. Et uløst problem kan imidlertid bli hvor en skal gjøre av materialet på Sørenga inntil NHM flytter ut.

Uansett er det maktpåliggende at KHM kommer på banen som part i saken og ikke overlater denne arenaen til NHM alene.

### Magasiner på Tullinløkka

Følgende arkiv/gjenstandsgrupper kan magasineres på Tullinløkka:

- museets arkiv (sees i sammenheng med administrasjon og bibliotek)
- papir-gjenstander (sees i sammenheng med arkiv og bibliotek)
- den numismatiske samlingen, inkl. medaljer og ordener og papir-verdidokumenter

Dette vil avlaste magasinarealene på Økern noe, sikre et samlet «papirmiljø» på Tullinløkka, og ivareta et samlet numismatisk magasin som det ellers ikke vill vært plass til på Økern.

### Uløste magasinbehov

En må fortsette arbeidet med å finne en magasinløsning for gjenstandene på Sørenga.

En eventuell endring av forholdene for UiOs anatomiske samlinger kan medføre et behov for at KHM's skjelettmateriale blir KHM's magasinansvar.

For gruppen 13. november 2012

*Per B. Rekdal*

## Vedlegg 1

RW/KNI 30.05.12

# GRUPPE FOR UTREDNING AV LOKALISERINGSMULIGHETER FOR KHM I UIOs LEIELOKALER PÅ ØKERN

Museumsdirektøren har nedsatt en gruppe for utredning av lokaliseringmuligheter for samlinger, seksjoner og arbeidsfunksjoner i UiOs magasinbygg på Økern.

### Gruppens sammensetning

Gruppen har denne sammensetning:

Per Rekdal (leder)

Kirsten Bjørndal (dokumentasjon/utredning)

Ingrid Landmark (Arkeologisk seksjon)

Tone C. Karlgård (UPS)

Øivind Fuglerud (Etnografisk seksjon)

Margrete Simonsen (Fornminneseksjonen)

Anne Sommer-Larsen (Konserveringsseksjonen)

Susan Matland/Mårten Teigen (Dokumentasjonsseksjonen, Susan melder fra hvem som deltar fra DS)

Jan S. Jensen (administrasjonen)

Elin C. Storbekk (ledende verneombud).

### Hovedforutsetninger

Økernbyggets hovedfunksjon kan defineres som et sted der museumsgjenstander oppbevares og der de funksjoner som har som oppgave å arbeide direkte med gjenstandene også bør finnes. I tillegg er det viktig å sikre at både teknisk-administrativt og vitenskapelig personale, permanent eller midlertidig, kan ha sine arbeidsplasser i bygget.

### Styrende premisser

Styrende premisser for gruppens arbeid vil være:

- Tre-lokalitetsmodellen (Bygdøy, Tullinløkka, Økern), og et tidsperspektiv for løsningene på 15-20 år.
- Målsetning om samling av alle magasiner på Økern (med mulig unntak for steinsamlingen)
- Etablering av gjenstandsmottak også for arkeologisk materiale
- Samling av HELE Konserveringsseksjonen i Økernbygget (nødvendige utstillingsforberedende fasiliteter på Tullinløkka/Bygdøy kommer i tillegg).
- Lokalisering av de delene av Dokumentasjonsseksjonen som arbeider med gjenstandsmaterialet.
- Lokalisering av REVITA-revisjonslinjer
- Lokalisering av fagpersonale fra samlingsseksjonene som har arbeid mot gjenstandsmaterialet som sin hovedoppgave (magasinforvaltere).
- Arbeidsplasser for forskere som arbeider med gjenstandsstudier skal være til disposisjon.

### **Tilleggsutredning**

Utredningsgruppen skal i tillegg undersøke:

- Mulighetene for lokalisering av et nytt Senter for fremragende forskning (SFF) i Økernbygget.
- Mulighetene for lokalisering av større eksternt finansierte forskningsprosjekter og større, flerårige utgravningsprosjekter under KHM's Formminneseksjon.
- Mulighetene for etablering av fysiske rammebetingelser for utprøvende formeksperimenter, jobbing med nye utstillingskonsepter, studentprosjekter m.v.

### **Fysiske rammer for oppgaven**

Gruppen skal utføre sitt arbeid med utgangspunkt i to ulike modeller når det gjelder fysiske rammebetingelser og tilgjengelige arealer:

1. Innenfor nåværende leiearealer.
2. Innenfor en løsning med utvidet leieareal og påbygd etasje(r).

Gruppen skal også angi ideer og løsninger for mulig KHM-anvendelse av NHMs nåværende og planlagte magasinarealer etter evt. tilbakeflytting til Tøyen. Spørsmålet skal vurderes i relasjon til både alt. 1) og 2) ovenfor.

### **Oppgaven konkretisert**

Gitt disse forutsetningene skal det for hver av modellene ovenfor stilles følgende spørsmål:

- Hva kan føyes til av gjenstander/magasiner, laboratorier, verksteder, arbeidsplasser, kontorer, prosjektrum, fellesarealer etc?
- Hvordan kan funksjoner omfordes, hvordan kan det lagres tettere i magasinene?
- Fordeler og ulemper for de ulike konserveringsdelenes plasseringer?
- Fordeler og ulemper ved ulike plasseringsalternativer for Dok.sek.?
- Hvilke funksjonelle og logistiske hensyn må ivaretas

Gruppen skal også kommentere evt. utfordringer knyttet til samspillet med museets bygg på Tullinløkka og Bygdøy.

### **Ressurser**

Gruppen er lovet bistand fra Teknisk avdeling sentralt, herunder mulighet til benyttelse av tjenestene til TAs eksterne arkitektressurser.

### **Styringslinje**

Utredningsgruppen v/gruppeleder rapporterer til KHM's ledelse via avdelingsdirektør Karsten Aase-Nilsen.

### **Frist**

Gruppen skal avgi sin innstilling innen 30. juni 2012

## Vedlegg 2

### NOTAT ON BYGNINGEN OG LEIEFORHOLDET

*Kabelgata 34 ble innredet som midlertidig magasin for de etnografiske samlingene. Bygningen tilfredsstillende ikke viktige krav til klima og sikkerhet som i dag stilles til permanente magasiner. Bygningen er lite egnet til cellekontorer og mange ansatte må dele kontor eller sitte i kontorlandskap. Brannsikkerheten er i dag ikke tilfredsstillende.*

*Forvaltning og drift av KHMs magasiner er delt på mange aktører. TA ivaretar på vegne av UiO leieforholdet og ivaretar innvendig vedlikehold og drift. Eiendommen eies av Storebrand eiendomsfond AS som skal avvikles innen utgangen av 2018. Fondet og eiendommen forvaltes av Union og Økern Forvaltning AS har ansvaret for den daglige driften.*

*Gårdeier ønsker å bygge på fire etasjer over KHMs magasiner. Utbyggingen forutsetter bl a tre søyler gjennom KHMs magasiner. Konsekvensene for KHM er ikke utredet.*

### BYGNINGEN Kabelgate 34

Kabelgata 34 på Økern er en del av et bygningskompleks med flere byggetrinn det første fra 1957. Fasaden i høyblokken er bevaringsverdig (byantikvarens gule liste).

Magasinene ble innredet som midlertidige magasiner for de etnografiske samlinger. Etter en lang og vanskelig byggeprosess ble magasinene tatt i bruk i 2009.

#### Generelt

Bygningen bærer preg av mange ombygninger til nye leietakere. Bygningen er aldri totalrenovert, slik at det fortsatt er mange gamle installasjoner «bak fasaden», f. eks gamle eltavler og stakeluker i gulvet til kloakken. Flere av bygningens tekniske rom er plassert i tilknytning til KHMs leieareal i underetasjen dvs at gårdeier og andre håndverkere må ha adkomst gjennom KHMs leieareal. Ventilasjonskanaler, vann- og avløpsrør og elektriske ledninger til andre leiearealer går gjennom KHMs arealer også magasiner. Ved ominnredninger hos andre leietakere må det trekkes elektriske ledninger, monteres nye ventilasjonskanaler og vannrør gjennom KHMs magasiner. Som eksempel kan nevnes at ventilasjonskanaler til naboarealet i underetasjen bl.a går gjennom magasinet med alunkonservert materiale.

#### Vannlekkasjer og fuktskader

Det har vært mange vannlekkasjer i leiearealet og ikke mindre enn tre i inneværende år. Flere av lekkasjene har vært på samme sted og forårsaket av overvann på taket ved kraftig regnvær. Det har ikke vært vannlekkasjer i magasinene.

Et rom stengt av verneombudet på grunn av mistanke om sopp etter fuktskader i fasaden.

#### Brannsikkerhet

Magasinene er planlagt med en ny type brannsikring – inert luft – som skal forhindre at brann kan oppstå da en del O<sub>2</sub> er erstattet med NO<sub>2</sub>. O<sub>2</sub> nivået må være mindre enn 16 % for at brann ikke kan oppstå. Etter fire års drift av anlegget fungerer det fortsatt ikke som planlagt. Anlegget klarer kun å holde halvparten magasinarealet brannsikret (O<sub>2</sub> på 16 %) samtidig. Dvs at 50 % av magasinene kun er sikret med brannalarm og håndslukningsapparater. Årsaken til problemet er sannsynligvis ombygging av et gammalt ventilasjonsanlegg og utette vegger i magasinene. NO<sub>2</sub> forsvinner ut i de tilstøtende rom. Det har vært flere mislykkede forsøk på å tette veggene senest våren 2012.

Magasinene har et stort volum og ved en brann i et magasin kan museet miste store deler av sine samlinger.

Branntavlen i trappeoppgangen ved inngangen til KHM lyser til enhver tid røde/gule alarmer som tegn på at det er feil på brannvarslingsanlegget. Ifølge teknisk personale på Økern er årsaken problemer med sammenkopling mellom KHMs anlegg og et gammalt brannvarslingsanlegg hos en annen leietaker. Dette kan bety at KHM ikke blir varslet ved brann i andre deler av bygningen og at andre feil i brannvarslingsanlegget blir oversett.

Ombyggingsarbeider i KHMs leieareal eller tilstøtende arealer vil øke risikoen for brann betraktelig.

#### Energiforbruk

KHM har et relativt høyt energiforbruk på Økern. Bygningen ble bygget på et tidspunkt da det var vesentlig mindre krav til isolasjon av bygninger. Mange vinduer er også utette. Moderne magasiner med mer passive klimakontroll og et volum tilpasset behovet vil ha et vesentlig lavere energiforbruk.

#### Luftforurensning i området

Utredning som er utarbeidet i forbindelse med utvidelse på nabo eiendommen viser at PM10 (Partikkel Pollution) konsentrasjonen mellom Østre Aker vei og Kabelgaten ligger betydelig over både forskriftskrav og nasjonalt nivå. De høye konsentrasjonene skyldes i hovedsak bidraget fra asfaltslitasje. Det kan i tillegg nevnes at Haralsrud forbrenningsanlegg ligger ca 600 meter fra Kabelgata 32-40.

#### Utnyttelse av bygningen

Bygningen er bygget med en gammel modul på 3,5 meter. Dvs at det er vanskelig å utnytte til cellekontorer. Moderne kontorbygninger er smalere og har en modul på 2,4 eller 2,20 meter som gir optimale kontorstorrelser. 2. etasje på 1.200 m<sup>2</sup> kan maksimalt ha 26 cellekontorer. Skal det etableres flere kontorarbeidsplasser forutsetter det kontorlandskap eller kontorer med flere arbeidsplasser.

#### Belastninger på gulvet

1. etasje har stor takhøyde og er delvis innredet med mesanin. Gulvet er dimensjonert til en vekt på 1.000 kg pr m<sup>2</sup>. Dette begrenser magasinering av stein i denne etasjen.

### **EIER AV EIENDOMMEN**

Eiendomskomplekset Kabelgata 32-40 eies av Storebrand eiendomsfond AS som ble etablert i 2006 og har som formål å kjøpe, utvikle og selge eiendommer i løpet av en 10 års periode. Fondet har 4.700 aksjonærer (småsparere og profesjonelle investorer). Ifølge kvartalsrapport 2/11 skal 75 % av fondets 58 eiendommer selges innen utgangen av 2015. De resterende eiendommene som ikke er ferdig utviklet skal selges innen utgangen av 2018. Utvikling av eiendommene betyr å øke eiendommens verdi maksimalt ved utbygging og/eller nye lange leiekontrakter med solide leietakere og høy husleie. UiO står på listen over fondets ti på topp leietakere. Union forvalter Storebrand eiendomsfond AS.

UiOs arkitekt har på oppdrag fra Union utarbeidet planer for påbygging av eiendommen med 4 etasjer – to magasinetasjer til NHM og to kontor etasjer for andre leietakere. Utbyggingen forutsetter tre nye søyler ned gjennom KHMs magasiner. Konsekvenser for KHM er ikke utredet.

Leieforholdet i Kabelgata er på flere områder lite tilfredsstillende for KHM bl a fordi det er mange aktører og disse er dårlig koordinert. UiO har ansvar for innvendig vedlikehold og drift av tekniske anlegg og har en driftsteknikker fast på Økern. Plan og eiendomsseksjonen har ansvar for ferdigstilling av ombyggingsprosjektet (inertanlegget) og større vedlikeholdsoppgaver og har den formelle kontakten med gårdeier. Union har forvaltningsansvaret for eiendommen og det utvendige vedlikehold. Økern Forvaltning AS har på vegne av Union ansvar for daglig drift av eiendommen.

## MODERNE MAGASINER

Det er de siste 10-15 år utviklet nye normer for magasiner. KHMs magasiner på Økern tilfredsstillende på viktige områder ikke disse normer. Her er det tatt utgangspunkt i NIKUs rapport «bevaring av samlingene ved fem statlige museer».

	Krav	Økern magasinene
<i>Klima</i>	Det er viktig at klimaet er tilpassa dei materialtypar som er oppbevart i ei eining, samtidig som at det er så stabilt som muleg.	Generelt er klimaer bra, men ved driftsstans synker relativ fuktighet meget rask (fra 50 % til 38 % på 15 timer) da bygningen ikke fungerer som en buffer slik det anbefales i moderne magasiner.
<i>Luftforurensning</i>	<i>Luftforurensning</i> fra miljøet rundt museet og, samt intern forurensning fra uegnede materialer kan føre til skader på gjenstander	Økern magasinene er lokalisert i et område med forurensning som ligger betydelig over både forskriftskrav og nasjonalt nivå.
<i>Biologisk nedbrytning</i>	«Biologiske faktorer i form av dyr, insekter, mugg- og råtesopp, kan føre til nedbryting av samlingene. Det bør setjas i verk tiltak som gjer det vanskeleg for dyr og insekt å komme inn i einingane»	Det er i bygningen mange gamle og utette vinduer og luker. Flere rom som gårdeier disponerer (med direkte adkomst fra KHMs leieareal) bærer tydelig preg av 60 års drift og kan være ynngleplass for insekter
<i>Sikring - brann,</i>		Inertanlegget som skal forhindre at brann utvikler seg fungerer i dag i 50 % av magasinarealene. Elektriske ledninger til andre leietakere går gjennom magasinene i underetasjen.
<i>Tyveri og hærverk</i>	«Institusjonene sine uteområder og bygninger bør vere sikra på ein solid og gjennomtenkt måte med tanke på tjuveri og hærverk».	Hele KHMs leieareal har alarm som er knytter til vaktentralen på Blindern. Det er adgangskontroll ved hovedinngangen til bygningen. Det er mange andre innganger i bygningen og mange gamle luker er dårlig sikret mot innbrudd. Gårdeier og deres håndverkere har tilgang museets arealer, dog ikke magasiner.
<i>Vannskader</i>	«Bygninga bør vere utforma slik at risikoen for vasskader vert minst mulig. Eien bør unngå vassførande rørsystem gjennom magasin»	Det har vært mange vannlekkasjer på Økern (heldigvis ingen i magasinene) hovedsakelig fra taknedløp.  Det er vannrør gjennom magasinene i underetasjen og det er gamle stakeluker til kloakken i gulvet i underetasjen.



### Vedlegg 3

## Lokalisering av KHMs arkiv

### Hva inneholder KHMs arkiv?

KHMs arkiv omfatter dokumentasjonsmateriale for alle enheter ved KHM. Før sammenslåing i 1999 hadde man 3 ulike enheter, Etnografisk museum, Myntkabinettet og Universitetets Oldsaksamling. Det materialet disse enhetene hadde før sammenslåingen er nå en del av KHMs arkiv men det er oppbevart i sin opprinnelige orden. Etter sammenslåingen har man hatt ett felles arkiv for og har benyttet felles journalføring i UiOs base for alle enhetene, basert på UiOs arkivnøkkel med særlig utbygging for museene.

KHM har dokumentasjonsmateriale for de siste 200 år. Det er relativt store mengder dokumenter som oppbevares i arkivlokalene og det er også deler som ennå ikke er plassert i disse lokalene. Det meste av materialet er klassifisert som forskningsmateriale og er i aktiv bruk. Så lenge det ikke er digitalisert skal det ikke avleveres til Riksarkivet men oppbevares av KHM selv. En liten del er å regne som administrativt materiale og kan avleveres til Riksarkivet etter at det er forskriftsmessig ordnet.

Arkivet inneholder variert dokumentasjon slik som tegninger, papirfoto, avisklipp, kart, hovedkataloger for gjenstander, diverse kortkataloger, kopibøker, postjournaler, personalsaker, møtebøker, kontrakter for utlån og innlån av gjenstander, kontrakter for innkjøp av varer osv og et stort topografisk arkiv for de 10 sørligste fylkene i Norge.

### Hvor er KHMs arkiv?

Arkivet er fysisk plassert i Historisk museum. Etter utvidelse av arealene bør det nå være nok plass i mange år fremover. I løpet av 2013 vil man forhåpentligvis gå over til fullelektronisk arkiv og mengden av papir vil avta. Det vil likevel være, så langt man kan se i dag, et fremtidig behov for å oppbevare alle originale avtaler i papirform. Behovet for mere plass vil trolig ikke være aktuelt etter 2013.

### Hvem bruker KHMs arkiv?

#### Interne brukere

Arkivet er først og fremst til bruk for KHMs egne ansatte i den daglige saksbehandling. KHM har et lovpålagt forvaltningsansvar for de 10 sørligste fylkene i Norge. Saker som gjelder eiendommer i kommunene sendes til fylkeskommunen for behandling. Fylkeskommunene sender sakene videre til KHM for behandling og anbefaling til vedtak før de skal til Riksantikvaren for endelig vedtak. En del dokumenter som gjelder tiltak på eiendommer kommer bare til informasjon. Alle disse sakene arkiveres i mapper for den enkelte eiendom, topografisk arkiv.

Funn fra eiendommer er innleveringspliktige etter Lov om kulturminner. Funn innleveres av private, av fylkesarkeologene og KHMs egne saksbehandlere. Disse skal behandles av KHMs saksbehandlere og katalogføres.

Skade på eiendommer skal behandles av KHMs saksbehandlere i samarbeid med fylkeskommunen, Riksantikvaren og politiet.

For å kunne behandle de ulike sakene er det viktig å kunne finne mest mulig informasjon om vedkommende eiendom. Topografisk arkiv er hjelpemiddel som er i kontinuerlig bruk og uunnværlig for saksbehandlere.

Når det gjelder egne utstillinger har man samlet arbeidsbøker og annet relevant materiale til senere bruk. De brukes flittig av UPS.

KHM har også et stort etnografisk materiale med meget gammel korrespondanse og annet som gjelder Etnografisk museum før det ble en del av KHM.

### **Eksterne brukere**

I 1991 ble KMS topografiske arkiv kopiert og sendt til hver fylkeskommune i forbindelse med delegering av myndighet til fylkesarkeologene. Det er likevel ofte behov for å gå gjennom mappene for å supplere det materialet fylkeskommunene har. Man opplever også at eksterne brukere heller kommer til KHM enn til fylkeskommunen da det er lettere å få adgang til materialet her

KHMs arkiv har besøk av studenter, forskere, historikere og publikum generelt. Alle søker etter informasjon til sine bestemte prosjekter enten det er etnografisk, numismatisk eller arkeologisk materiale.

### **Postmottak for KHM**

Arkivet er postmottak for KHM. Dette gjelder både elektronisk post gjennom epostsystemet og post levert av Posten Norge. Dette blir så journalført og videre fordelt til saksbehandler uten opphold. Elektronisk post videresendes saksbehandler ved mottak med beskjed om at papirdokumenter kommer med internposten.

Det har vært på tale å opprette felles postmottak på Blindern. Funksjonen med journalføring vil da bli gjort der i en slags pool bestående av arkivarer fra de ulike fakulteter. Foreløpig har man besluttet å holde museene utenfor og at de opprettholder dagens postordninger. For KHM vil det være en dårlig løsning å få post sentralt til Blindern og journalført der. Det vil bli utført av personer som ikke har kjennskap til museets oppgaver og derved øke risikoen for feilføringer av saker og forsinkelser av oversending av saker til saksbehandlere.

Man vil også måtte avgi en arkivar til en turnusordning i fellestjenesten. Dette er lite heldig for det daglige arkivarbeidet på KHM.

Riksarkivet satt frist til 01.01.2012 for at alle UiOs arkivlokaler skulle oppfylle Arkivlovens forskrift for arkiv. KHMs arkivlokaler har hatt en slags dispensasjon fra Arkivloven i påvente av konkretisering av planene om nybygg. Da det nå er bestemt at KHM forblir i nåværende lokaliseringer må arkivlokalene opprustes til enn slik standard at de tilfredstiller Arkivloven med forskrifter.

## Konklusjon:

KHMs arkiv må lokaliseres nær KHMs hovedadministrasjon i sentrum og KHMs saksbehandlere. Det må være kortest mulig vei fra arkiv til saksbehandlere slik at de kan overholde de tidsfrister de har. Det bør være enkelt for interne saksbehandlere å gjøre fysiske arkivsøk når de holder på med en sak eller for arkivet å levere mapper til saksbehandlers kontorer uten opphold. Det bør være enkelt for besøkende i museet å kunne få tilgang til arkivmaterialet samtidig. Det bør være enkelt for alle eksterne besøkende å få tilgang til materialet samtidig som de også kan studere gjenstander i utstilling eller magasin.

Ved Vitenskapsmuseet i Trondheim og Arkeologisk museum i Stavanger er arkivmaterialet lokalisert i museet. Der har man enkel tilgang til materialet både for interne og eksterne brukere og det vil være utenkelig å flytte det ut av museene.

Ved å lokalisere KHMs arkiv fjernt fra KHMs hovedadministrasjon i sentrum og KHMs saksbehandlere er det fare for at mye materiale blir liggende hos saksbehandlere. De vil skape seg egne arkiver fordi det er besværlig å avlevere arkivmaterialet men kanskje mest fordi det er besværlig å få tak i det materialet man har behov for raskt. Arkivarene mister kontakten med saksbehandlere og har ikke mulighet for å holde den kontroll man har mulighet for i dag. Selv med fullelektronisk arkiv vil det være dårlig løsning å lokalisere arkivene vekk fra museet. Arkivene består av papirdokumenter fra de siste 200 år og om de skal digitaliseres vil dette bli en lang og kostbar prosess. Det vil også være dokumenter man må oppbevare i form av papir slike som juridiske og økonomiske dokumenter og dokumenter i odde formater.

Mette Hide

17.08.2012

## Vedlegg 4

## INTERNT NOTAT

## FREMtidig MAGASINSITUASJON, NUMISMATISKE SAMLINGER

I forbindelse med den pågående planlegging av fremtidige magasiner ved KHM vil vi spille inn våre synspunkter angående de numismatiske samlingene.

I dag magasineres samlingene på tre ulike steder:

1. Hovedmagasin (mynt, Frederiks gate 2, 2. etg.)
2. Hvelv (sedler og Nansen og Amundsens medaljer, Frederiks gate 2, 2. etg., kontor)
3. Kjellermagasin (medaljer- og ordener, ikke ferdig magasinert).

Så vidt vi kan se foreligger det fire ulike muligheter for fremtidig magasinering:

1. Dagens hovedmagasin og hvelv i Historisk Museum beholdes, og medalje- og ordenssamlingen blir magasinert på Økern.
2. Dagens hovedmagasin og hvelv i Historisk Museum beholdes, og medalje- og ordenssamlingen blir nymagasinert i kjelleren i Historisk Museum.
3. Alle samlingene flyttes til tilpassede magasiner i kjelleren i Historisk Museum.
4. Alle samlingene flyttes til Økern.

Det ble avsatt plass til medaljer og ordener på Økern i magasin 1433 den gang Økern ble innredet. Grunnen til dette var et prekært behov for mer magasinplass til dette materialet, som opprinnelig var ment å skulle magasineres i et nytt og høysikkert magasinshvelv i kjelleren på Historisk museum. Kjellerhvelvet ble aldri tatt i bruk pga. for høy luftfuktighet som ikke lot seg stabilisere, noe som igjen resulterte i muggangrep osv. Det ble ikke bevilget Revitamidler til revisjon av samlingen, så p.t. er heller ikke flytting/remagasinering på Økern gjennomført.

Vi ser ikke det som et godt alternativ å flytte verken hele eller deler av den numismatiske samlingen til Økern, og absolutt ikke slik magasinene i dag er delt på flere samlinger. Medalje- og ordenssamlingen har fått avsatt plass i et stort fellesmagasin sammen med bemalt middelalder, steinalder boplass, Osebergtekstilene samt antikksamlingen. Etterhvert skal også middelaldersamlingen inn i samme magasin. Dette innebærer at mange personer har tilgang til et magasin som bør være begrenset til noen få. Dessuten skjer det ofte, av rent praktiske grunner, at besøkende slippes inn i Økernmagasinet dersom det er store og tunge gjenstander som skal studeres. Det er riktignok mulig å låse av deler av kompaktreolene, men vi mener at dette ikke er sikkerhet god nok. Pr. i dag er det kun tre personer ved Myntkabinettet som har tilgang til de numismatiske gjenstandene.

Prinsipielt mener vi at den numismatiske samlingen bør holdes samlet. Det er flere grunner til dette, både med tanke på praktiske, daglige arbeidsoppgaver og -rutiner, samt det sikkerhetsmessige aspektet. Mynter, medaljer, ordener og pengesedler bør samles, og pengesedlene må holdes utenfor et fremtidig papirarkiv/-magasin ved museet (det er *helt* uakseptabelt å inkludere pengesedler sammen med museets papirarkiver). Når museets øvrige gjenstandsmateriale skal flyttes til magasiner på Økern, blir det mye ledig plass til den numismatiske samlingen i allerede eksisterende kjellermagasin(er) ved Historisk museum.

Vi forstår godt det overordnede ønsket om å samle mest mulig magasiner på Økern. Vi mener likevel at de numismatiske samlingene krever så vidt lite fysisk plass at det ikke bør være nødvendig å splitte dem. Å samle magasinene innenfor en kontrollerbar sikkerhetssone i Historisk Museum, der vi vil få god kontroll på adgang

og rutiner mht katalogisering, dokumentasjon etc., ser vi som en stor fordel og økonomisk besparing i forhold til magasinplanleggingen generelt. Både med tanke på sikkerhet, adgangskontroll og rutiner ved katalogisering/tilvekst er det en stor fordel, også økonomisk/driftsmessig sett, at det kun trenger etableres én produksjonslinje for disse samlingene. Samlede magasiner i kjelleren på Historisk Museum kan være en god ide. Som sagt knyttes det spesielle sikkerhetsmessige utfordringer til disse samlingene, og jo færre plasser de er spredt på, jo bedre er det. Rekdals tanker om (delvise) innsynsmagasiner er sikkerhetsmessig utfordrende, men spennende!

Medalje/ordenssamlingen vår har på det nærmeste ligget brakk i over ti år grunnet manglende magasinplass. Å få den på plass i egnede magasiner sammen med de øvrige samlingene vil gjøre det mulig å realisere samlingens faglige potensial på en helt annen måte enn i dag. Etter vår mening er altså alternativ 2 eller 3 ovenfor beste løsning for fremtidig magasinering, både med tanke på økonomi, infrastruktur, sikkerhet og samlingsforvaltning.

15.10.2012

Anette Sættem

Svein Harald Gullbekk

Håkon Ingvaldsen

magasinformalter

samlingsansvarlig

samlingsansvarlig

Vedlegg 5

## Notat.

### Etnografisk samlings plassbehov på Økern.

I forbindelse med museets utvidede satsning på Økern og magasinene der har man lansert ideen om å få flere av museets samlinger flyttet dit. Vi (på etnografisk revisjonsprosjektet) har hatt en enkel gjennomgang for å vurdere hvor mye av plassen den totale etnografiske samlingen trenger. Denne vurderingen bygger på erfaring med hva som trengs for de gjenstandene som ennå ikke er kommet på magasin og kunnskap om hva som gjenstår.

Av de 7 eksisterende magasinene benytter Etnografisk samling 4 av dem. 3 for smågjenstander og 1 for store. Arkeologisk har 3 magasin, et for små gjenstander, et for store og et for alunkonservert materiale.

Da behovsberegningene for hylleplass ble foretatt på den etnografiske samlingen for noen år tilbake ble det tatt høyde for at samlingene skulle ekspandere. Derfor er det i dag arealer som ikke er innredet og i prinsippet ledige. Det var ikke meningen at alle museets samlinger skulle flyttes til Økern. Planene var å bygge magasiner for arkeologisk materiale i tilknytning til ny museumsbygning.

Det er allerede tatt beslutning om komprimering av arealbruken for den etnografiske samlingen. For å få en rask og uforstyrret revisjonsprosess flyttes de store gjenstandene fra mag. U428 opp til mag. 1448 (forutsatt at innredningen er på plass) med unntak av de gjenstandene som ikke går inn i heisen. Det er i hovedsak båter. På denne måten frigis det meste av plassen i dette magasinet til annet materiale.

#### **Arealbehovet for den etnografiske samlingen:**

Mag. 1448. 524 m<sup>2</sup>

Ca 300 m<sup>2</sup> er innredet. Gjenstander fra Afrika, Nord- og -Sør Amerika, Grønland og arktisk Nord-Amerika. Den ledige hyllekapasiteten blir fylt opp etter hvert som vi fortsetter revisjonen. I tillegg kommer gjenstandene fra basisutstillingen når de tas ned i forbindelse med nye utstillinger.

Ca 120 m<sup>2</sup> (netto) er ledig og innredes i løpet av høsten for Etnografiske storgjenstander.

Mag. 1475. Svalmagasin. 290m<sup>2</sup>.

Hele magasinet benyttes.

Mag. 1452. 433m<sup>2</sup>.

Ca 237m<sup>2</sup> er innredet med hyller m/ mesanin. Gjenstander fra Asia, arktisk Asia og Oseania.

Magasinet er under innflytning og vil fylles opp utover høsten. Vi går ut fra å bruke hele nedre del av reolene samt halve mesanindelen på sikt. Det er beregnet plass for gjenstandene som tas ut av utstillingene.

Ca 90m<sup>2</sup> av rommet er uinnredet. Dette arealet vil være i bruk under etterarbeid med restansene etter at revisjonen er avsluttet, bl. a. for parkering av uavklart materiale som må flyttes fra nåværende plassering i revisjonslokalene.

Disse gjenstandene kan avklares først etter at hele samlingen er innplassert og vi har oversikt. Da vil dette arealet kunne fristilles og innredes for andre samlinger.

Mag U428. Storgjenstandsmagasin. 518m<sup>2</sup>.

Dette anvendes i dag som mellomlagring for den nedpakkede etnografiske samlingen.

Rommet tømmes suksessivt. Ca 100 m<sup>2</sup> vil gå med til magasinering av etnografiske storgjenstander.

Resten av rommet står uinnredet.

Tilveksten vet vi ikke mye om, men det må tas høyde for dette og at fremtidig materiale kan være av en annen karakter enn det vi er vant med frem til i dag og kanskje plasskrevende på en annen måte.

#### **Konklusjon, areal disponibelt for andre samlinger:**

Mag. 1452: halve mesaninen samt ca 90m<sup>2</sup> som kan innredes når etterarbeidet i forbindelse med revisjonen.

Mag. U428: ca 400 m<sup>2</sup> som kan innredes.

#### **Tanker om framdrift.**

Vi kan med sikkerhet si at Etnografisk revisjonsprosjektet ikke blir ferdig ved årsskiftet 2012-13. Det som gjenstår vil bli: nedpakkede gjenstander, gjenstander med nummerproblematikk og gjenstander i utstillingene. Hvor lang tid det tar å få dette revidert avhenger av ressurser .

I mellomtiden kan planer utarbeides for bruken av Økern.

#### **Øvrig.**

Basisdriften til etnografisk samling vil kreve noe plass for å få utført oppgaver av samme type som under revisjonen. Mottak og oppakking, støvsuging, revidering, foto og klargjøring for magasin samt areal for mellomlagring og for pakking for utgående transport. Dette er oppgaver som lett organiseres sammen med andre brukere av huset.

Ingrid Marstrander

Ralfs Znotins

Madelene Skogbert

Anne Håbu

Nalini Sharma

Margunn Veseth

## Vedlegg 6

### Magasin Økern Arkeologisk seksjon

**Arkeologisk seksjon** disponerer 5 magasin på Økern. 1 til alunkonserverte gjenstander, 1 magasin med svalt klima til naturvitenskapelige prøver, 1 kopimagasin, 1 storgjenstandsmagasin og 1 magasin til andre arkeologiske samlinger.

**Alunmagasinet** har ikke tilvekst, og skal heller ikke ha innflytting av andre gjenstander.

**Det naturvitenskapelige magasin** (for permanent oppbevaring) ble overfullt ved innflytting, og vi mangler derfor magasinplass til slik materiale. Behovet i magasinprogrammet i 2005 var på 120m<sup>2</sup>, og det rommet som ble bygget på Økern er på 30m<sup>2</sup>. Dette er en gjenstandsgruppe som har hatt en sterk økning de senere år, og variasjonen av prøvemateriale krever forskjellig type klima. Vi trenger derfor både et frysemagasin, et kjølemagasin og et magasin med vanlig klima i arealbehovet for naturvitenskapelig magasin.

**Kopimagasinet** er et tilfluktsrom. Dette rommet var ikke del av den opprinnelige magasinplanen, men fordi utflytting fra kjeller VSH, hvor mange kopier ble oppbevart, ble påkrevd var dette det eneste ledige rommet igjen på Økern. Det inneholder kopier av en del av våre gjenstander. Kopiene er i alle str, fra store slededrag til kopier og støpeformer av spenner. Magasinet er også oppbevaringsrom for store transportkasser. Transportkassene fikk fast plass her fordi det ikke var andre areal ledig til dette formål.

**Storgjenstandsmagasinet** inneholder eksempelvis båtmateriale, stavkirkeportaler og andre store tregjenstander. Større tregjenstander fra magasin i Historisk museum er tenkt flyttet dit. Ved demontering av utstillingen i MA vil de ledige hyllene brukes til stavkirkeportalene derfra. Det må være ledig magasinplass til gjenstander som er utstilt og tilvekst.

**Magasinet for andre arkeologiske samlinger** var planlagt brukt til en blanding av arkeologiske gjenstandsgrupper: Antikksamlingen, Oseberg/Gokstad gjenstander, Middelaldersamlingen, Ordner og Medaljer og steinalder boplassmateriale. Pga lekkasjeproblemer i kjeller Historisk museum ble hele den bemalte kirkekunsten overflyttet til dette magasinet og er nå i ferd med å plasseres på nyinnkjøpte hyller. Alle gjenstander fra MA skal flyttes inn etter hvert som de revideres. Dette arbeidet er påbegynt, og skal fortsette fra begynnelsen av 2013 og gå over mange år. Overflytting av Ordner og Medaljer har ikke blitt foretatt og vil heller ikke skje( se slutten av notatet).

**En kan tenke seg at magasin 1433 i tillegg til de planlagt innflyttede gjenstander kan inneholde :**

Tekstiler fra kjeller Historisk museum

Jernaldersamlingen fra Kompaktmagasinet i kjeller Historisk museum. Det er mulig at det ved fremtidige store prosjekt og en stor økt tilvekst ikke vil være plass nok slik at vi her vil stå med et udekket behov for dette materialet.



**Hvis det blir en sambruk av magasin 1452 kan dette tenkes inneholde:**

Overflytting av steinalder boplassmateriale fra 1433, bør i faste hyller pga vekt.

Overflytting av antikksamlingen fra 1433 kan være en mulighet men plass avhenger av vekt og magasintype for steinalder.

Stenaldersamlingen fra Kompakmagasin kjeller Historisk museum hvis kompakmagasin i en etasje og gulvet tåler vekten. Hvis vekten på dette blir for stor i forhold til gulv må denne samlingen ned i underetasjen.

**Vi mangler:**

Tørrmagasin til Metall (Magasinprogrammet 2005: 648m<sup>2</sup>, med tilvekst 50 år 1296m<sup>2</sup>). Dette kan stå i kompakmagasin, det trengs noen spesialreoler( stor lengde) til sverd og større gjenstander.

2 Naturvitenskapelig magasin med forskjellig klima, 1 på 25 m<sup>2</sup> og 1 på 80m<sup>2</sup>. 80m<sup>2</sup> er ikke nok hvis vi mister svalemagasinet på 30m<sup>2</sup>. Det bør også være mulighet for oppbevaring i frys.

Mulig magasin til steinalder samlingen i underetasje, vi kan kanskje dele m Etnos storgjenstands magasin ?

Magasin for tilvekst jernaldersamling ved stor tilvekst og store prosjekt.

Magasin for anatomisk materiale( se under).

Det er viktig å ha plass i magasin for de gjenstander som er i utstilling når det nå planlegges nye basisutstillinger. Vi kan ikke fylle opp alle hyller kun fordi det er ledig plass der når vi vet at f eks store tregjenstander kan trenge magasinplass.

**Magasin ikke behandlet i denne oversikt:**

SØRENGA må kanskje løses på kort sikt i 2013.

ANATOMEN: Vi har alt skjelettmaterialet på Anatomisk institutt, medisinsk fakultet. Vi håper at det kan fortsette å ha magsinplass der. Hvis planene for fakultetet endres har vi ingen magasinplass til dette.

MYNT: I denne oversikten mangler magasin for mynt. Dette er bestemt fortsatt magasinert i sentrum. Eget magasin for ordener og medaljer( se eget notat) er også foreslått lagt til sentrum.

ARKIV: Planene omfatter ikke papirmagasin som er planlagt i sentrum.

Den opprinnelige museumsplanen gikk ut på at 2/3 av magasinene skulle være eksternt og 1/3 internt i nytt museum. Nye museumsplaner ser ikke ut til å gi et nytt museumsbygg med interne magasin, så det blir det viktig å se på plasseringen av den siste tredjedelen magasinareal. Vi holder her magasinene på Sørenga utenfor dette.

Da planen og prosjektet for Økern ble vedtatt var det en forutsetning at dette skulle være midlertidige- langsiktige magasin for noen deler av samlingene som var vanskeligst stilt. KHM mente at byggets kvaliteter og utvidelsesmuligheter ikke var de beste men kunne fungere for den perioden det var tiltenkt. Med dagens planer er nå Økern tenkt som KHMs hovedmagasinbygg innenfor en lengere tidsperiode med alle samlingene( bortsett fra Sørenga?). Ved å gjøre bygget om til hovedmagasin for KHM bør en kunne stille viktige krav til kvalitet til bygningsmassen, klima og inndeling. Det er viktig at vi nå ikke fraviker de krav og prinsipp vi mener er ønskelige for et magasinbygg .

Det ble bestemt da Økernbygget ble planlagt og innredet at arkeologiske og etnografiske gjenstander ikke skulle blandes men ha separate magasin. Hvis dette nå skal endres må ledelsen ta den avgjørelsen. Vi skal være forsiktige med å gå på akkord med de prinsipp vi opprinnelig satte opp for magasinbygget. Det må avveies hva som er det viktigste, økonomi og plass, eller hva som er gode magasinføringer.

Økernbyggets magasinareal på 2700m<sup>2</sup> ble da det ble leiet vurdert til for lite til å dekke det behovet som ble kartlagt i 2005. Hvis vi nå komprimerer i magasinene ut fra et prinsipp om å få dagens samlinger på plass uten samtidig å være bevisste på om det er en slik inndeling vi vil ha og samtidig ikke vektlegger betydningen for en utvidelse av arealene kan vi risikere at vi ikke har ledige areal når dette blir nødvendig. Det arkeologiske materialet har en stor tilvekst hvert år, og de magasin vi planlegger må ta høyde for denne tilvekst.

Det må legges til rette for og planlegges at arealene er tilstrekkelige og riktige for å kunne huse de samlingene vi til enhver tid har ansvaret for.

For magasinforvalterne ved Arkeologisk seksjon

**Ingrid Landmark 31.10.2012**

## Vedlegg 7

## NOTAT MAGASINER PÅ ØKERN

*Ingress*

*Hvis det på Økern innredes tre nye magasiner med til sammen 450 m<sup>2</sup> med spesialklime vil Økernmagasinet dekke KHM's magasinbehov i et 15 – 20 års perspektiv hvis tilveksten holder dagens nivå. Dette forutsetter en del ominnredninger og at etnografiske og arkeologiske (steinalder og antikk) gjenstander magasineres i samme magasiner. Kapasiteten for arkeologiske storgjenstander på Økern er begrenset og det vil sannsynligvis ikke være ideelle forhold i dette magasinet på slutten av perioden. Bemalt tre må magasineres i to-etasje faste hyller og det kan være behov for et tilleggsareal til bemalt tre og store arkeologiske gjenstander når utstillingene i HM demonteres inntil utstillingene på Bygdøy åpner. Hvis magasinene på Sørenga skal flyttes til Økern er det behov for 1.050 m<sup>2</sup> i underetasjen.*

**Hvor mye fyller KHM's samlinger**

I 2005 ble alle museets samlinger gjennomgått og magasinbehovet vurdert i form av m<sup>3</sup> hyllevolum. Det samlede hyllevolum ble vurdert til ca 2.200 m<sup>3</sup> for de arkeologiske samlinger og ca 2.100 m<sup>3</sup> for de etnografiske. Utstilte gjenstander er inkludert i disse tallene, men mynt og papir er ikke medtatt. Samlingene har imidlertid vokst etter dette. I henhold til KHM's innrapportering til ABM statistikk har antall arkeologiske gjenstander vokst fra 1,3 til 1,4 mill. dvs 8 % på 6 år. De etnografiske samlinger har i samme periode hatt en tilvekst på 1.500 gjenstander eller 3,3 %.

Hvis en forutsetter samme gjennomsnittlige tilvekst fremover vil de arkeologiske samlinger bestå av ca 1,8 mill gjenstander i 2033, dvs en tilvekst på ca 34 % fra 2005. De etnografiske samlinger vil tilsvarende ha en tilvekst på 15 % fra 2005. Samlingenes behov for hyllevolum i 2034 er estimert til ca 2.900 m<sup>3</sup> for arkeologiske og 2.400 for etnografisk.

**Dagens magasiner på Økern**

På Økern er det åtte magasiner med til sammen 2.825 m<sup>2</sup> eller 3.600 m<sup>2</sup> inkl 90 % av mesaninarealene. Magasinene kan innredes med ca 4.300 m<sup>3</sup> hyller, hvorav ca 3.800 m<sup>3</sup> i kompaktmagasin.

1433 Arkeologisk (mesanin)	428 m <sup>2</sup>
1448 Etnografisk	524 m <sup>2</sup>
1452 Etnografisk (mesanin)	433 m <sup>2</sup>
U428 Etnografisk storgjenstand	544 m <sup>2</sup>
U418 Arkeologisk storgjenstand	531 m <sup>2</sup>
U441 Alun	45 m <sup>2</sup>
1475 Sval etnografisk	290 m <sup>2</sup>
1474 Sval ark	30 m <sup>2</sup>

**Utnyttelse av eksisterende magasiner på Økern****Insektsanering**

Det er i disse beregninger forutsatt at etnografiske og arkeologiske samlinger deler magasinene 1452 og U428. Det er ulik praksis angående insektsanering av samlinger på grunn av at de etnografiske samlinger i langt høyere grad enn de arkeologiske samlinger er utsatt for insektangrep. Hvis samlingene skal stå i

samme magasin må også det arkeologiske materiale insektsaneres fordi det kan ha med seg insekter selv om det ikke angripes av insekter. Insektsanering medfører merarbeid og kan gi skader på gjenstandene. Et insektangrep i et magasin kan i verste fall medføre at hele magasinet må tømmes og hyllene demonteres og alt insektsaneres. Museets ledelse må fastsette regler for insektsanering for magasinene.

For å redusere risikoen for insektangrep og skader på gjenstander ved insekt sanering bør det være uorganisk materiale (steinalder og antikk) som magasineres i de to sambruksmagasiner.

Vekt på samlingene

Vekten på gulvet for steinaldersamlingene i HM er ut fra prøveveining estimert til ca 550 kg pr m<sup>2</sup>. Dette gir en vekt pr m<sup>2</sup> gulv på ca 1.200 kg inkludert hyller for et 2-etasjers kompaktmagasin. Hvilket betyr at steinaldersamlingene ikke kan magasineres i 1433 og 1452 som begge har mesanin og et gulv som er dimensjonert for maks 1.000 kg pr m<sup>2</sup>. Hvis gulvets maksimale belastning overskrides kan/vil gulvet kollapse. Steinalder materialet MÅ derfor magasineres i U428 (etnografisk storgjenstandsmagasin i underetasjen).

Antikksamlingen flyttes til 1452 i et nytt kompaktmagasin og nye faste hyller.

Det etableres et nytt kompaktmagasin i 1433 der bemalt holder på å flytte inn. Bemalt må flytte til arealet med faste hyller i to etasjer som antikksamlingen fraflytter. Gulvarealet er mindre enn arealet bemalt har i dag. Noe må magasineres på mesaninen og kanskje noe i kompaktmagasin. Når utstillingene i HM demonteres vil det sannsynligvis ikke være plass til alle utstilte bemalte gjenstander.

Revita har gjort nye vurderinger av hyllebehovet for etnografiske samlinger som konkluderer med at behovet kan være noe mindre enn det som er estimert ut fra tellingene i 2005. Det er imidlertid noe usikkert om det i den nye vurdering er tatt tilstrekkelig hensyn til de utstilte gjenstander og tilvekst.

Arkeologiske storgjenstander er delt mellom Økern og Sørenga. På Sørenga er det store og tunge stein og lange og tunge treplanker fra bygninger ol. På Økern er mindre tregjenstander som dører kister og mindre planker. De arkeologiske storgjenstander må sannsynligvis magasineres tettere enn ønskelig på slutten av perioden og det er ikke plass i magasinene til store organiske gjenstander som er utstilt i HM.

#### **Behov for nye magasiner fram til 2034**

En del naturvitenskapelig materiale er tungt og uvasket/skittent og kan/bør ikke settes inn i store almen magasiner. Magasinet bør på grunn av vekten ligge i underetasjen og være ca 80 m<sup>2</sup>.

Metallgjenstander ruster i magasinene med allment klima med en relativ fuktighet på 45 %. De må oppbevares i et klima med max 20 % relativ fuktighet. Det er ingen tørrmagasin på Økern og kapasiteten i sentrum er sprengt. Det er derfor behov for et nytt tørrmagasin på ca 350 m<sup>2</sup>.

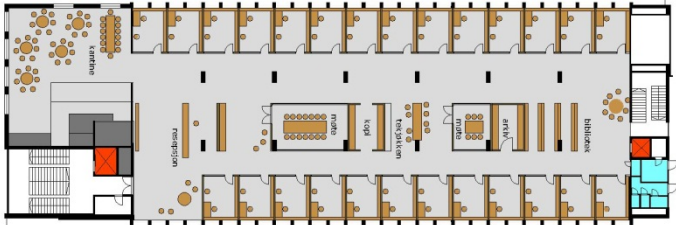
Det er på Økern et svalemagasin på 30 m<sup>2</sup> for naturvitenskapelig materiale. Dette er sprengt og det er behov for et nytt kjølemagasin på 25 m<sup>2</sup>.

Hvis Sørenga-magasinet skal flyttes til Økern er det behov 1.050 m<sup>2</sup> magasin og 400 m<sup>2</sup> til trekonservering. Dette må på grunn av vekt ligge i underetasjen.

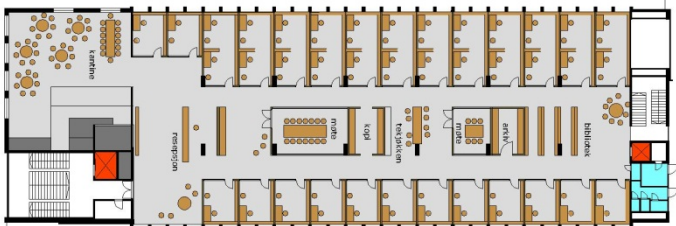




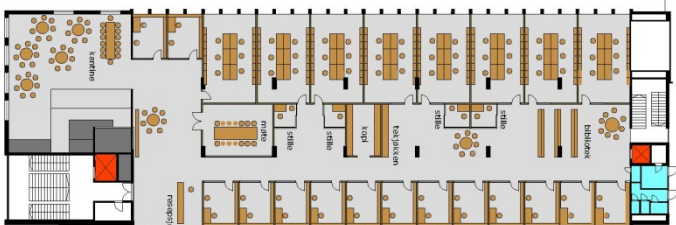
CELLEKONTOR  
- 26 enkeltkontor



CELLEKONTOR  
- 14 enkeltkontor  
- 24 plasser i dobbelkontor  
Til sammen 38 plasser



CELLE- OG TEAMKONTOR  
- 14 enkeltkontor  
- 48 plasser i teamkontor  
Til sammen 62 plasser



UIO: KHM - DELPROSJEKT ØKERN  
PLAN 2. ETASJE - EKSEMPLER PÅ LØSNINGER  
mål: 1:400 (A3)  
dato: 18.10.2012

KRISTIN BAUCK AS sivilarkitekt MNAL

## Vedlegg 9

Kulturhistorisk museum  
Universitetet i Oslo

Til: Utredningsgruppen for Økern, vedlegg til rapport

Fra: Margrete Figenschou Simonsen

Dato: 30.10. 2012

Emne: **Innspill fra Fornminneseksjonen**

---

**Sakens bakgrunn:**

Gruppens leder Per Rekdal har bedt om at innspill fra gruppen samles i notater som skal utgjøre vedlegg til hovedrapporten fra gruppen.

**Mandat:**

Gruppens oppgave er å vurdere muligheter ved flytting av særskilte funksjoner og grupper av ansatte fra sentrum til Økern. Det planlegges ombygging av underetasje og 1. etasje, samt utvide leiearealet til å inkludere 2. etasje i samme bygg, Kabelgt. 34.

For Fornminneseksjonens del er det foreslått å vurdere muligheter for at de store, flerårige utgravningsprosjektene som er eksternt finansierte, lokaliseres til Økern. jf. notat v/ Rane Willerslev og Karsten Aase Nilsen datert 30.05.12. Det vises for øvrig til notatet ang. styrende premisser for gruppens arbeid.

**Arbeidsplasser og areal:**

Vi har forsøkt å kvantifisere behovet utfra et toppår, med 3-4 store prosjekter. Fornminnes behov for arbeidsplasser vil variere gjennom året, og fra år til år. Det vil være størst behov for arbeidsplasser i tidsrommet oktober - april.



Nedenstående tabell er en oversikt over anslåtte behov jamført med med arkitektens (endrete) tegninger.

Type	Antall	Areal m <sup>2</sup>	Merknad
Kontorarbeidsplasser	24		Hvorav min. 12 cellekontor
Katalogiseringsplasser	10?		Hvis gjenstands- håndtering må skje i ren sone
Møterom		40	Felles i 2. etasje
Pauserom/spiserom			Felles i 2. etasje
Datarom		15-20	Felles i 2. etasje
Felt-laboratorium		40	Underetasje. Felles md KS
Lagringsrom		35	Underetasje. Felles med KS
Kjølerom		25-35	Underetasje. Felles med KS

Feltlaboratorium for vasking, tørking og preparering av prøver og gjenstandsfunn. Labben i St. Olavsgt. 29 er på 19 m<sup>2</sup>. Lokalet er lite og trangt. Det er behov for et lokale som er dobbelt så stort. Dette må ha minimum 3 vaskekummer med slamutskillere og stålbenker. I tilknytning til labben må det være to kontorarbeidsplasser i tillegg til tørkeskap (6 små evt færre hvis det leveres større av samme type). Det må i tillegg være god hylleplass og store skrivebord til å plassere prøver og gjenstandsfunn som skal vaskes og

prepareres, tørkes, pakkes osv. Framrensing av prøver gir stort overskudd av slam. Mao. vil det bli behov for en eller annen form for avfallshåndtering. Prøver som skal inn og slam som skal ut, har dessuten betydelig vekt, så dette rommet må ha en så enkel adkomst som mulig i forhold til parkeringsplass og avfallsdeponering.

Lager for midlertidig oppebevaring av større mengder prøver og gjenstandsfunn. De siste årene har kontorlandskapene og andre tilfeldige rom i 6. og 7. etasje i Kr. August gt. 15, fungert for midlertidig lagring. Et slikt rom er det behov for, og dette bør utgjøre anslagsvis minimum 35m<sup>2</sup>. Rommet må ha lagerinventar (reoler/hyller og et enkelt bord som man kan stå og arbeide ved.)

Kjølerom: trengs for midlertidig lagring av prøvemateriale og gjenstandsmateriale som må stå avkjølt før katalogisering og konservering. Behovet er tidligere anslått til 25m<sup>2</sup> (dette rom foreslås lagt til underetasjen delt med KS, og at det utvides til 35m<sup>2</sup>).

*Lab, lagringsrom og kjølerom bør ligge inntil hverandre.*

Større arbeidsrom/prosjektrum/møterom med store bord hvor en kan legge ut kart og gjenstandsmateriale ved workshop og faglige prosjektarbeid. Dette bør utgjøre min. 40m<sup>2</sup>. Bør kunne ha mulighet for å overføre videokonferanser.

Referansebibliotek. Det er behov for hylleplass i fellesareal der en kan plassere oppslagslitteratur. Kan plasseres i møterom eller gang.

Pauserom med tekjøkken. Det må være spiseplass med stoler og bord til 24 personer. (felles spiserom/kantine for alle KHM-ansatte planlegges i 2. etasje).

Datarom. Det er behov for et rom hvor en kan drive med scanning, kopiering og lagre kontormateriell. Må ha større arbeidsplass med stor skrivebord.

*Det forutsettes at feltutstysrommet i Frederiksgt. 3 kan benyttes av samtlige prosjekter og det planlegges derfor ikke å etablere et nytt utstyslager på Økern.*

Å skulle gi et antall på arbeidsplasser som kun skal brukes til katalogisering/gjenstandshåndtering, er problematisk, fordi vi ikke har tall på hvor mye tid en bruker på dette sett i forhold til rapportskrivning og annet skrivearbeid. Disse oppgavene går litt over i hverandre og dette er og må være, en dynamisk prosess.

Dersom det planlegges at gjenstandshåndtering/katalogisering skal gjøres i den rene sonen, må det være nok plass til de prosjektansatte som har slike oppgaver og høst-vinter vil det være mest trykk på disse oppgavene.

### **Viktige momenter slik FS ser det:**

#### Rene og urene soner:

En sentral problemstilling ved bruk av Økern gjelder skillet mellom rene og urene soner, og bevegelsen av arbeidstakerne mellom disse. En prosjektarkeologs hverdag kjennetegnes av behandling av skitne prøver og gjenstandsfunn fra felt, lange perioder med gjenstandshåndtering (katalogisering ved pc) på kontorarbeidsplassen. Kan være måneder i strekk for felt- og utgravningsledere.

Dersom katalogiseringen ikke skal foregå på kontorarbeidsplassen, må det være mange (min.10) arbeidsplasser til katalogisering i en ren sone og samtidig kontorplasser til 24 personer.

Det å jobbe i en såkalt ren sone (i betydningen så å si steril?), er uvanlig for en arkeolog. Jeg tror det vil by på store utfordringer å kreve at arkeologene skal sitte daglig i ren sone med mange restriksjoner mht. påkledning, ferdsel, private eiendeler etc. og dette kan skape mistrivsel. En stadig veksling mellom katalogisering og rapportarbeid krever fleksible arbeidslokaler. Derfor er en samlokalisering av kontorarbeidsplass og katalogiseringsplass (i uren sone) best, og gir bedre effektivitet og større faglig kvalitet på arbeidet.

#### Status, romplan:

Situasjonsplan datert 5. oktober 2012 v/K. Bauck.

Ved å legge det skitne arbeidet med funn og prøver samlet i underetasjen med lab, lagringsrom, kjølerom etc. og kontorarbeidsplasser hvor det samtidig kan foregå gjenstandshåndtering, i 2. etasje, trenger ikke FS arbeidsplasser i 1. etasje. Slik det var tegnet inn på utkast til plassering, datert 25.09.2012.

Ang utforming av arealet i 2. etasje har vi gitt noen innspill, der vi tok ut i tegningene fra arkitekten hvor arealet er delt i 16 cellekontor og 32 arbeidsplasser i teamkontor (se vedlegg). Her kan man fjerne to kontorlandskap slik at man får langt flere cellekontor. 2 kontorlandskap med hver 6 arbeidsplasser er kanskje nok. Det er stort sett bare prosjektansatte (feltarkeologer) som bør sitte i landskap.

*Landskap er lite egnet for forskere, prosjektledere og ansatte på lange kontrakter eller faste ansatte.*

#### **Konsekvenser**

Før beslutningen om hvem som skal flyttes til Økern tas, må det tas på alvor at man ikke kan endre en yrkesgruppes arbeidskultur over natten. Det må derfor tenkes nøye gjennom hvordan labarbeidet skal foregå i de enkelte sonene og hvem som skal arbeide hvor og når. Skal alt materiale insektssaneres og når i prosessen? Det må utredes om materialet tåler dette, hvis det ikke allerede er gjort. Det må likeledes sikres at det er tilstrekkelig plass til de operasjoner som MÅ foregå i uren sone som f.eks mottak, vask av store mengder arkeologisk materiale høst/vinter, utgravning av preparater ol. For lite plass i denne sonen kan gi store samarbeidsproblemer mellom de ulike grupper på Økern.

Bruk av kontorlandskap har vist seg å gi større sykefravær, mer støy og det er mange som ikke jobber effektivt når de sitter i landskap. Dette er også et moment det må tas hensyn til i planleggingen. Det bør derfor være flest mulig cellekontorer.

### **Oppsummering**

Vi må understreke nok en gang at det beste for arkeologene er å kunne benytte kontorarbeidsplassene både til gjenstandshåndtering/katalogisering og rapportskrivning. Dessuten vil det kreve langt større areal i den rene sonen, dersom arkeologene delvis skal sitte her og arbeide med gjenstandene. Dette blir både dyrere, mindre effektivt og det blir mindre trivsel på arbeidsplassen pga restriksjonene i denne sonen. Vi snakker om en fullstendig endring av en innarbeid arbeidskultur.

Forutsatt at arkeologene kan bruke kontorarbeidsplassen til katalogisering, trenger vi ikke andre arbeidslokaler til gjenstandsbehandling i 2. etasjen utover 12 cellekontorer og 12 arbeidsplasser i landskap, som et gjennomsnitt. Møterom med refeansebibliotek, datarom og spiserom deles med andre brukere. Funnvask, prøvebehandling, midlertidig lagring, graving av preparat etc. forutsettes løst i underetasjen.

Fordelen med Økern er at en får nye, og hensiktsmessige arbeidslokaler med lang leiekontrakt samt at det blir et mer tverrfaglig arbeidsmiljø. Samtidig vil en flytting av deler av virksomheten medføre at fagmiljøet splittes mer enn det allerede er i dag, og det vil brukes langt mer tid til logistikk og reising mellom sentrum og Økern. Det bør derfor være en bil tilgjengelig på Økern. Det blir en utfordring hvordan felleskapsfølelsen skal ivaretas og hvordan KHM blir som arbeidsplass framover.

MFS

Vedlegg 10

## Vedlegg

### Utredningsgruppe Økern

#### Notat fra Konserveringsseksjonen

KS er skeptisk til en plassering av konserveringsfasilitetene på Økern, men har laget et forslag til innplassering av arkeologisk og etnografisk konservering i de aktuelle lokaler. Vi har i vårt forslag til plassering tatt utgangspunkt i det behov seksjonen har for plass og lagt de nødvendige m<sup>2</sup> inn i det allerede leide arealet. Vi vet fra tidligere utredninger (Gydas vei) hvor omfattende installasjoner det er krevd både funksjonelt og lovmessig, for å oppnå en tilfredsstillende arbeidsplass.

Omfattende byggarbeider ser vi på som en stor utfordring for å opprettholde de rutiner som kreves for magasindelen i bygget. Mange installasjoner av både vann, el, ventilasjon og sikring må endres og dermed gi fare for støv og risikoatferd i de etablerte magasiner. Kontorfunksjoner er mindre krevende byggmessig sett og kan være enklere å tenke inn i området i 1.etg. Forutsetningen er at ren magasin sone respekteres.

#### Konserveringsseksjonens lokalebehov

Det er i forbindelse med de tidligere beregninger av plassbehov ved et nytt museum i Bjørvika satt opp behov for ca 1100 m<sup>2</sup> for en samlet konserveringsseksjon. Dette behov, med visse justeringer, er fortsatt gjeldende, men da lokalitetene på Økern har en kompleks logistikk er behovet stort for en gjennomgang av de nødvendige funksjoners plassering i bygget.

Her tenkes ikke minst på lokaler til trekonservering. Lokaler til dette formål befinner seg i dag på Sørenga samlokalisert med steinmagasinet. Dette leiermål er oppsagt fra kommunens side ved utgangen av 2013 og må erstattes. Et lokale for trekonservering vil kreve gulv som tåler stor vekt, har gulvsluk, våtroms-standard med vaskeplass og plass for kjøring med truck.

Et nytt frysetørringsanlegg som er anskaffet (leveres jan. 2013) må evt. plasseres i dette området og har behov for omfattende installasjoner. Det må regnes inn et samlet areal på ca 450m<sup>2</sup> til trekonservering og tilknyttede funksjoner.

Hvis et frysetørringsanlegg må plasseres i andre lokaler enn i byggets under-etasje må det samlokaliseres med de øvrige konserveringslokaler. Dette vil kreve et areal på ca. 50 m<sup>2</sup> + fryserom.

Plassering av et røntgenrom må vurderes spesielt, da det må sees i relasjon til Økernbyggets karakter og konstruksjon ettersom bly innkledning utgjør en betydelig vekt og anlegget kan gi risiko for strålingsfare.

Det må også være eget fryse- og kjølelager for gjenstander og preparater, som må oppbevares under særlige forhold over en lengre tidsperiode. Det eksisterende kjølelager for naturvitenskapelige prøver er allerede for lite. Plassering av skittent prøvemateriale i rommet, som befinner seg innen ren magasinsonen, må gjøres om. Derfor vil et nytt kjølelager både skulle romme de allerede lagrede prøver samt ny-innkomne gjenstander og prøver som krever kjølelagring.

Det eksisterende kjølemagasin innenfor den rene magasinsonen, vil være sterkt ønsket som lager for gjenstander av organiske materialer. Disse har stor risiko for å bli utsatt for mugg og insektangrep.(eks. pelsmateriale fra kjølelager i Sentrum og tidligere utstilt pelsmateriale).

Det vil også være behov for fryserom for en del materiale hvis nytt frysetørringsanlegg og trekonservering plasseres på Økern.

## **Gjenstandsrevisjon/REVITA**

**REVITA prosjekt 3.3. Etno-prosjektet** avsluttes formelt 31.12.2012, men aktivitet vil fortsette med fast tilknyttet personale i KHM. Da aktiviteten blir mindre og mange av gjenstandene vil flyttes inn i magasinlokalene før årsskiftet vil en stor del av arealet i de nåværende revisjonslokalene bli disponibel.

- 3 konservatorer vil fra 2013 ha behov for kontor plass på Økern.
- 1 stedsansvarlig vil ha behov for kontor plass.

**REVITA prosjekt MA revisjon 8.2.** vil starte opp på Økern omkring årsskiftet 2012/13. Arbeidet med dette prosjekt vil være knyttet til både Sentrum og Økern og det vil være behov for kontorplasser / revisjonslokaler med PC tilgang. De eksisterende lokaler som Etno-prosjektet nå disponerer vil være for store for MA prosjektet.

KS vil ha behov for kontor plass til 1-2 konservatorer som engasjeres i prosjektet, foruten arbeidsrom som er tilrettelagt for rengjøring og pakking av gjenstandene.

Ved avsluttede REVITA prosjekter (tidsramme for kommende prosjekter er ikke kjent) vil personalet fra Konserveringsseksjonen ha arbeidsplasser i seksjonen avhengig av hvor KS plasseres fremover. Det vil være behov for kontor til stedsansvarlig for Økern fast fremover foruten de magasinforvaltere som er knyttet til magasinet. Størsteparten av REVITA prosjekt-medarbeidere fra KS er frikjøpt fra det fast ansatte personale og det vil fortsatt være behov for kontorplasser for dette personale både på i Sentrum og på Økern.

## **Konserveringsseksjonens utfordringer**

Konserveringsseksjonen har et behov for nye lokaler, da de nåværende lokaler for arkeologisk konservering befinner seg i en 25 år gammel trebrakke bak Frederiksgate. 3.

Denne brakken er ønsket fjernet av UiO og arbeidsplasser og laboratorier må innredes i nye lokaliteter.

I denne utredning er det lagt inn en forutsetning om at arkeologisk konservering skal kunne innplasseres i lokaler på Økern. Det foreligger ikke en vurdering av hvilke krav til tekniske installasjoner og øvrige fasiliteter et nyoppbygget konserveringslaboratorium vil kreve. Det har ikke vært mulig å se på alternative plasseringer av arkeologisk konservering.

Det må tas med i betraktningen at man i denne Økern-utredningen har tatt utgangspunkt i de utarbeidede planene for Gydas vei 8. Arkeologisk konserveringslaboratorium i Gydas vei 8 var ment som en midlertidig erstatning for brakken i Frederiksgate 3 og representerer derfor ikke arkeologisk konserverings faktiske arealbehov. Et eksempel på dette er at trekonserveringen, som i dag er plassert på Sørenga, ikke var mulig å flytte til Gydas vei 8. Det bør være en prioritert funksjon i en plassering på Økern.

En samlokalisering med Fornminneseksjonens (FS) flerårige prosjekter vil bedre samarbeidet med disse, men vil være et arbeidsmiljø kun bestående av teknisk-administrative ansatte. De som er ansatt i FS flerårige prosjekter er dessuten midlertidig ansatte dvs de skiftes ut prosjekt for prosjekt. Mangelen på samarbeidet med de faste ansatte vitenskapelige medarbeidere på tvers av seksjonene mener KS vil vanskeliggjøre oppbyggingen av den fellesskapskultur som det arbeides for ved KHM.

Fra 2013-2015 er det via Statsbudsjettet bevilget 30 mill. kr til forskningsprosjektet «Saving Oseberg» som tilhører Konserveringsseksjonen. Dette prosjektet vil kreve laboratoriefasiliteter som vi i dag ikke kan stille til rådighet i eksisterende lokaler. Det må derfor vurderes om noe av behovet for laboratorier må dekkes med midlertidige lokaler i en laboratoriebrakke på Bygdøy, da en eventuell utbygging av Økern ligger for langt frem i tid. (Prosjektstart for Saving Oseberg er nyttår 2013).

I den forbindelse ønsker Konserveringsseksjonen å fremme et forslag om at det hurtigst mulig etableres en løsning i en midlertidig labbrakke på Bygdøy for installasjon av det nyinnkjøpte frysetørringsanlegg som må installeres i løpet av 2013. (Garantiperiode for utstyret). Frysetørring er en konserveringsmetode som kan være aktuell i forbindelse med om-konservering av Osebergmaterialet.

NB! Da transport av de alunkonserverede gjenstander i utstillingene på Bygdøy frarådes sterkt, kan det uansett være nødvendig på sikt å bygge opp visse fasiliteter for konserveringsarbeid på Bygdøy.

Det er på Bygdøy at forskningsprosjektet «Saving Oseberg» vil ha sin basis og pga tidshorizonten for prosjektet må beslutning om dette fattes raskt. Prosjektet har stor medie- og publikumsinteresse og politisk oppmerksomhet. Det bør ikke forsinkes av tidskrevende byggeprosesser.

*Konserveringsseksjonen er gjennom mange år holdt hen med løfte om forskjellige løsninger på nye lokaler og står nå i en situasjon hvor hverken nytt utstyr eller personale i forbindelse med viktige aktiviteter ikke kan plasseres i nyinnredede lokaler innenfor en overskuelig tidsramme.*

**Anne Sommer-Larsen**

Oslo 06.11.2012

## Vedlegg 11

**Beskrivelse av rombehov for ViS, Centre for Viking-Age Studies**

Nedenfor følger oversikt over ViS' rombehov basert på søknaden til NFR.

**Grunnbemanning av heltidsansatte ved UiO**

SFFet er planlagt med en grunnbemanning på 22 personer som bruker mesteparten av sin arbeidstid i SFFet, og som dermed trenger hver sin kontor plass. I tillegg er 6 personer tilknyttet 1-2 dager i uken. Til disse avsettes tre arbeidsplasser. Mange av disse 28 trenger enkeltkontorer, mens personer kan sitte i kontorer som huser tre personer hver.

- 19 enkeltkontorer
- 3 kontorer, hvert med 3 arbeidsplasser

**Professor II, gjesteforskere etc.:**

ViS skal ansette 13 tilreisende i 20%-stillinger – dvs. at de tilbringer ca 2 månedsverk i året i ViS. En del av disse er etablerte seniorer, og vi må kunne tilby en del av dem egne kontorer. I tillegg har ViS en avtale med de norske lærestedene om at PhD-studenter kan tilbringe noen måneder ved ViS. Dessuten vil ViS få kortere og lengre besøk av gjesteforskere og Postdocer fra inn- og utland. Vi må forsøke å spre disse folkene utover i året, slik at ikke alle kommer på én gang. Jeg vil anta at vi vil klare oss med følgende til denne gruppen:

- 3 enkeltkontorer
- 2 kontorer, hvert med 3 arbeidsplasser

**Prosjektansatte:**

Denne gruppens omfang er vanskelig å anslå. Ved oppstart vil den bestå av ca. seks ansatte, men vi må regne med at dette vil kunne bli mangedoblet etter hvert som ViS genererer ekstern finansiering. Ved eksisterende SFFer faller i gjennomsnitt mer enn halvparten av de ansatte i denne gruppen. Vi kan ikke planlegge for et slikt volum fra starten av, men lokalene må gi muligheter for å ekspandere ut over det følgende grunnbehovet:

- 2 enkeltkontorer
- 2 kontorer, hvert med 3 arbeidsplasser
- Mulighet for å ekspandere med inntil 25 arbeidsplasser

**Oppsummering av behovet for enkelt og felleskontorer, samt øvrige behov**

- 24 enkeltkontorer
- 7 kontorer, hvert med 3 arbeidsplasser
- Mulighet for å ekspandere med inntil 25 arbeidsplasser
- Tilgang til et rom med plass til 50 personer for møter, forelesninger etc. (vi skal ha ukentlige seminarer som er åpne for alle ved KHM og IAKH)
- Møterom til 15 personer
- Møterom til 10 personer
- Som senterleder vil jeg trenge et kontor med plass til møtebord for 10 personer
- Rom til kopimaskin, kontorrekvisita etc.
- Tilgang til spiserom, toaletter, etc.

24.9.2011

Dagfinn Skre



## Vedlegg 12

## ALTERNATIV UTNYTTELSE AV LEIEAREALET PÅ ØKERN

*Eksisterende leieareal kan fungere som magasin med tilhørende støtte og servicefunksjoner i en 15-20 års periode. En utvidelse av leiearealet med kontorer i 2. etasje vil gi mulighet for samlokalisering av de store forminneprosjekter og arkeologisk konservering, det vil ikke være plass til forskningsprosjekter hvis magasinbehovet skal dekkes. KHM kan hvis de disponerer hele under etasjen og 1. etasje etablere en enhet hvor det er plass til alle magasiner (også Sørenga) og alt gjenstandsrelatert arbeid i et 50 års perspektiv. Hvis en i tillegg leier kontorer i 2. etasje kan det etableres plass til forskningsprosjekter.*

*Påbygging av nye magasinetasjer for NHM vil medføre store ulemper for KHM. Hvis museet får hele 1. etasje, kontorer i 2. etasje og et tilleggsareal på minst 900 m<sup>2</sup> «netto» i u. etasjen kan alternativet dekke museets arealbehov (unntatt Sørenga) i et 50 års perspektiv.*

**Arealbehov**

Museets magasinbehov er gjennomgått (se eget notat) og det er behov for et «nettoareal» på ca 3.300 m<sup>2</sup> uten magasinet på Sørenga

- |                          |                      |
|--------------------------|----------------------|
| - Eksisterende magasiner | 2.800 m <sup>2</sup> |
| - Nye magasiner          | 450 m <sup>2</sup>   |

Behovet for støtte og servicefunksjoner knyttet til magasinene viser at det minst må være et «nettoareal» på 1.300 m<sup>2</sup>

- |  |                    |
|--|--------------------|
| - Multibruksrom (utstillingsforberedelse, studierom, revisjon) | 230 m <sup>2</sup> |
| - Etno revisjon og nye gjenstander                             | 235 m <sup>2</sup> |
| - Dokumentasjon  | 140 m <sup>2</sup> |
| - Kontorer, møterom mm   | 255 m <sup>2</sup> |
| - Mottak, insektsanering, lager TA                             | 440 m <sup>2</sup> |

Magasin med servicearealer må minst ha et nettoareal på 4.600 m<sup>2</sup>

Mottak av funn fra de store Forminneprosjektene vil sammen med arkeologisk konservering kreve et «nettoareal» på 1.300 m<sup>2</sup>

- |  |                    |
|--|--------------------|
| - Forminne store prosjekter              | 180 m <sup>2</sup> |
| - Arkeologisk konservering               | 550 m <sup>2</sup> |
| - Dokumentasjon                          | 40 m <sup>2</sup>  |
| - Midlertidig oppbevaring av gjenstander | 120 m <sup>2</sup> |
| - Kontorer                               | 420 m <sup>2</sup> |

Eksterne forsknings prosjekter med 20 plasser må ha 300- 400 m<sup>2</sup>

Andre behov som bør/kan dekkes på Økern for å gi utviklingsmulighet i et 50 års perspektiv.

- |   |                      |                              |
|---|----------------------|------------------------------|
| - Trekonservering                             | 400 m <sup>2</sup>   | u. etasjen                   |
| - Annen konservering (tekstil, papir, maleri) | 450 m <sup>2</sup>   |                              |
| - Lager generelt for museet                   | 200 m <sup>2</sup>   | u. etasje                    |
| - Magasiner for tilvekst fra 2033 til 2063    | 1.000 m <sup>2</sup> | 300m <sup>2</sup> u. etasjen |
| - Storgjenstandsmagasin på Sørenga 2063       | 1.250 m <sup>2</sup> | u. etasjen                   |

Totalt 3.300 m<sup>2</sup> hvorav ca 2.100 i underetasjen. Samlokalisering av trekonservering og arkeologisk konservering er spesielt viktig.

## LEIEAREAL PÅ ØKER

KHMs leieareal på Økern har et «nettoareal» på ca 5.100 m<sup>2</sup>:

U. etg	1.900 m <sup>2</sup>
1. etasje	3.200 m <sup>2</sup>

Museet kan utvide leiearealet i 2. etasje med «netto» ca 800 m<sup>2</sup>

## UTNYTTELSE AV LEIEAREALET

### Alternativ 1 Dagens leieareal

Dagens leieareal med et nettoareal på ca 5.100 m<sup>2</sup> kan omfatte alle magasiner (eks Sørenga) og servicearealer tilsammen 4.600 m<sup>2</sup>. De resterende 500 m<sup>2</sup> kan være vanskelig å benytte til et av de andre formål. Trekonservering krever plass i under etasjen på grunn av stor tyngde og forskningssenter krever mange cellekontorer. Arealet kan delvis sikre tilstrekkelig magasinareal for en lengre periode enn 20 år.

### Alternativ 2 Utvidet leiearealet i 2. etasje til ca 5.900 m<sup>2</sup> «netto»

- 2.A Magasiner med servicearealer (4.600 m) og Forminne prosjekt/ arkeologisk konservering (1.300 m<sup>2</sup>) krever til sammen 5.900m<sup>2</sup> netto. 3-5 plasser for gjenstandsbasert forskning
- 2.B Eksisterende magasiner (2.800 m<sup>2</sup>) med servicearealer (1.300 m<sup>2</sup>), Forminne prosjekt/ arkeologisk konservering (1.300 m<sup>2</sup>) og forskningssenter (330 m<sup>2</sup>). Til sammen 5.730 m<sup>2</sup> «netto» – MANGLER MAGASINER

### Alternativ 3 Utvidelse av leiearealet i U. etasjen og 1. etasje

Storgjenstander fra Sørenga og trekonservering og deler av magasintilvekst medfører stor belastning på dekket. 2.100 m<sup>2</sup> kan derfor kun etableres i u. etasjen.

NHM disponerer i dag magasiner i 1. etasje og planlegger nye magasiner i U. etasjen. NHMs magasiner på Økern er midlertidige da det er planer om bygging av nye magasiner.

Gårdeier planlegger påbygging av 4 etasjer (se notat om bygningen). To magasinetasjer til NHM og to kontoretasjer til annen leietaker. En utbygging av nye etasjer vil medføre store ulemper for KHM, ikke minst fordi det **forutsetter nye søyler ned gjennom KHMs magasiner** (1433 og 1452). Risikoen for vannlekkasjer, vibrasjoner, støv og brann øker generelt i forbindelse med byggearbeider. Byggearbeider i magasinene vil medføre stor risiko og magasinene må tømmes helt eller delvis i byggeperioden.

### Alternativer 3 Andre utvidelser av leiearealet

- 3A. Hele u. etasjen og 1. etasje og 2. etasje ca 8.900 m<sup>2</sup> «netto»  
Dette alternativ kan dekke de fleste av arealbehovene (9.400 m<sup>2</sup>) i et langt tidsperspektiv inklusiv magasin på Sørenga
- 3B. Utbygging av bygningskomplekset med nye magasinetasjer til NHM  
Utbyggingen vil ha store negative konsekvenser for museet. Hvis museet får hele 1. etasje, kontorer i 2. etasje og et tilleggsareal på minst 900 m<sup>2</sup> «netto» i u. etasjen kan alternativet dekke de fleste av museets arealbehov (unntatt Sørenga) i et langt tidsperspektiv. På grunn av «smittefare» må arealene til de to museer holdes atskilt.

## FAKTORER SOM BØR VEKTLLEGGES VED UTVIKLING AV ØKERN

### Bygningen

Økern magasinet ble etablert som et *midlertidig* magasin

- *Tilfredsstill ikke dagens krav til permanent magasin*
- *Standarden på bygningen bør heves* hvis Økern skal være permanent magasin
- Ikke egnet til celle kontorer. Landskap/storkontorer gir et dårligere arbeidsmiljø og er uegnet til forskning
- Ekstern tilstandsvurdering av bygningen og tekniske anlegg i forhold til krav til magasiner er ønskelig
- Ombyggingsarbeider kan ikke igangsettes før brannsikkerheten i magasinene er tilfredsstillende

### Påbygg – nye etasjer til NHM

Gårdeier ønsker påbygg med nye magasin og kontorer etasjer over KHM's magasiner

- Medfører økt risiko for brann, vannskader, vibrasjoner, insektangrep, støv, setninger og sprekker i bygningen
- To magasiner må sannsynligvis tømmes på grunn av at tre nye søyler skal gjennom disse magasinene
- Setninger/små skjevheter i gulvene som kan *gi store problemer for de svært følsomme kompaktmagasiner*
- *Konsekvenser for KHM må utredes før UiO eventuelt tar en beslutning om påbygg*

### Magasiner

Magasinkapasiteten er tilstrekkelig i 15-20 år (uten Sørenga) under følgende forutsetninger:

- *Tre nye magasiner med spesialklima - til sammen 450-500 m<sup>2</sup>*
- *Arkeologisk og etnografisk materiale magasineres i samme magasin*
- Ingen ekstraordinær tilvekst eller tilbakeføring av samlinger som «skjelettene på anatomisk institutt»
- *Uten utvidelse av magasinene i u. etasjen må de store og tunge gjenstandene magasineres tettere enn ønskelig i slutten av perioden. Det vil ikke være plass til store arkeologiske og bemalte gjenstander som er utstilt i HM*

Magasinbehov i et 50 års perspektiv

- Etter 15-20 år er det behov for utvidelse av magasinene med 900 -1.000 m<sup>2</sup> netto hvorav 300 m<sup>2</sup> til store og tunge gjenstander i u. etasjen

Viktige vurderinger:

- Tidshorisont for museets magasiner
- Standard i magasinene
- Konsekvenser i form av fler insektangrep, mer insektsanering og strengere rutiner ved:
  - o Arkeologisk og etnografisk materiale i samme magasin
  - o Arkeologisk funnmateriale i samme bygning som etnografiske magasiner
  - o Magasiner for KHM og NHM i samme bygning
- Skal Sørenga magasinet i 2013 flytte til en 4. lokalisering for museet

### Konservering

- KS har daglige arbeidsoppgaver ved alle museets lokaliseringer
- Lokalisering av KS har store konsekvenser for logistikk og samarbeid ved museet
- Trekonservering bør lokaliseres sammen med andre konserveringsaktiviteter
- Laboratorier til «*saving Oseberg*» må løses i løpet av få måneder

8.11.2012 Kirsten Bjørndal

## OVERSIKT OVER ALTERNATIVER

Alternativ	Nytt leieareal	Magasin (inkl. revisjon, studierom, utstillingsrom)	Konservering Forminne prosj. og fotografer	Forskning	Senere utvidelse av leiearealet	Muligheter	Begrensninger
1. Magasin (inkl. revisjon, studierom, utstillingsrom)	Ingen	Magasiner i 15-20 år <i>Mangler Sørrenga</i>	Ingen	Forskning på gjenstander 3-5 forskere	<i>Kan bli et problem</i>	Midlertidig løsning i påvente av en permanent løsning	Løser ikke museets akutte lokalbehov.
2A Magasiner, konservering, foto og forminne	Kontorer i 2. etasje	Magasiner i 15-20 år <i>Mangler Sørrenga</i>	<i>Mangler maleri-konservering</i> <i>Mangler trekonservering</i>	Forskning på gjenstander 3-5 forskere	<i>Kan bli et problem</i>	Samløkalisering av konservering og forminneprosjekter	<i>Konservingsseksjonen blir delt og lokalisert langt fra utstillingene</i>
2B Noen magasiner, konservering, foto, forminne og forskning	Kontorer i 2. etasje	<i>Mangler spesial magasiner og Sørrenga</i>	<i>Mangler maleri-konservering</i> <i>Mangler trekonservering</i>	20 forskere	<i>Kan bli et problem</i>	Samløkalisering av konservering, forminneprosjekter og forskere	<i>Konservingsseksjonen blir delt og lokalisert lang fra utstillingene og enkelte magasiner</i>
3A Hele bygningen unntatt kontorer i 3/4. etasje	Resten av 1. og u. etasjen Kontorer i 2. etasje	Alle magasiner i 50 år	Alle	20-30 forskere	Dekker behov i 50 år	Tverrfaglig senter med alle magasiner og konserveringsfunksjoner	<i>Bygningen har en del begrensninger i forhold til et nybygg</i> <i>Konservering blir lokalisert langt fra utstillingene</i>
3B Påbygg til NHM	Resten av 1. etasje og halvdelen av u. etasjen Kontorer i 2. etasje	Magasiner i 50 år <i>Mangler Sørrenga</i>	Alle	20-30 forskere	Dekker behov i 50 år unntatt Sørrenga	Tverrfaglig senter med alle konserveringsfunksjoner	Begrensninger som 3A <i>Påbygging vil medføre store ulemper for KHM</i>

4.11.2012 Kirsten Bjørndal